

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő : FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 2-970-69

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája : 41.951.

Érvénytelen-e az 1876: XVI. t. c. 23. §. szerint letett zárt végrendelet, ha abban az eljáró kir. közjegyző kedvezményezettként szerepel.*)

Egy kuriai ítélet margójára.

Irta: *Hirkó Boldizsár dr.* kir. közjegyzőhelyettes.

1933. július 11. napján megjelent Dr. X. Y. budapesti kir. közjegyzőnél N. N. ügyfél és az általa sajátkezűleg irt és aláírt végrendeletének az 1876. évi XVI. t. c. (később V. T.) 23. §-a szerinti őrizetbevételét kérte.

A közjegyző két tanut hivatott fel az irodájába, akik az örökhagyót mindössze egyszer-kétszer látták és őt névszerint nem is ismerték. A közjegyző a tanukat a végrendeletnek bemutatva, akik azután a végrendeletet tanuzási záradékkal látták el. (?)

Ezek megtörténte után a közjegyző a végrendeletet a V. T. 23. §-a értelmében őrizetbe vette.

Az örökhagyó végrendeletében az ily módon közreműködő

* A m. kir. Kuria P. I. 2469/1937. szám alatt legutóbb hozott ítélete közjegyzői körökben méltán képezi élénk megbeszélés tárgyát. Az ítéleti megállapításokkal való élénk foglalkozás visszhangjaként két cikket is küldtek be hozzánk. Mindkét cikket ebben a számban adjuk közre, magát az ítéletet pedig ugyancsak ennek a számnak Joggyakorlat rovatában találja az olvasó. Az ítéletet különben magunk is aggályosnak tartjuk s erre az aggályosságra mindkét cikkben ha nem is kimerítően, de véleményünk szerint is helyesen történik utalás.

Hirkó Boldizsár dr.: Érvénytelen-e az 1876. XVI. t. c. 23. §. szerint letett zárt végrendelet, ha abban az eljáró kir. közjegyző kedvezményezettként szerepel.

Daróczy Gusztáv dr.: Reflexiók a kir. Kuria P. I. 2469/1937. számú ítéletéhez.

A szombathelyi kamara közgyűlése.

Széljegyzetek két cikkhez.

Közlemények.

Változások a legmagasabb bírói állásokban.

Kitüntetések.

Kinevezés, áthelyezés.

Halálozás.

Új közjegyzői állás rendszeresítése.

A különélési tanusítványok díja.

Székesfővárosi vagyonátruházási illeték.

A Nemzeti Önállósítási Alappal kapcsolatos illetékmentesség.

Kihirdetett törvények.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogállam.

Magyar Jogi Szemle.

Polgári Jog.

Notariatszeitung.

Az Ügyvéd.

Notariatszeitung.

Magyar Törvénykezés.

Illetékügyi közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Telekkönyvi jog és eljárás.

Örökösödési eljárás és ezzel kapcsolatos közjegyzői díjkérdések.

Illetékjog.

Szerkesztői üzenetek.

kir. közjegyzőre, — a hagyaték tárgyalásán 20.000 pengőben felszámított, — követelést hagyományozott.

A különböző jogcímenek megtámadott végrendeletet a m. kir. Kuria 1937. szept. 28. napján P. I. 2469/1937. sz. alatt hozott ítéletével teljes egészében hatálytalannak nyilvánította. Ítéletének indokolásában kimondotta, közömbös körülmény, hogy a kir. közjegyző a végrendelet őrizetbe vételekor annak tartalmát ismer-e, vagy sem, és így érdekelttségéről tudott-e, mert az 1874. XXXIV. t. c. (később Kö. T.) 49. §-ának a) pontja nem a magát érdekeltnek tartó, hanem az ügyben egyáltalán érdekelt kir. közjegyző eljárását tiltja és hogy ezért az őrizetbe vételről felvett jegyzőkönyv közokirat erejével nem bír, még pedig nemcsak a kedvezményezett kir. közjegyzőre kihatólag, hanem a Kö. T. 68. §-a értelmében teljes egészében. Ezért a végrendelet egészben érvénytelen.

(Megjegyzem még, hogy a formakonverzió sikerrel nem járt, mert a sajátkezűleg írt végrendelet két tanuja a végrendeletet személyesen nem ismerte és így az, mint egyszerű magánvégrendelet sem állt meg.)

A Magyar Jogi Szemle f. évi novemberi száma e megállapításokban a következő két jogszabály kidomborítását látja:

I. A közjegyzőnek nem a saját érdekelttségéről való tudomása, illetve vélekedése a döntő, (mert az érdekelttség abszolút jogszabály) — hanem annak tárgyi adottsága.

II. A közokirati minőség oszthatatlan és ezért valamely érvényességi kellekkel nem bíró közvégrendelet akkor is a maga egészében veszti el közokirat erejét, ha ez a kellekhiány a közvégrendeletnek csupán egyes, nem pedig összes rendelkezésével áll közvetlen kapcsolatban.

A Kuria ítélete és az ítéletből leszűrt jogszabályok azonban a jogkereső közönséget nem töltik el azzal a megnyugvással, mely a jogszabályok végső forrását képező igazság hirdetése eredményezni szokott.

És bár elismerem, hogy e kérdés eldöntése formai szempontokból teljes egészében legfelsőbb bíróságunk ítéletét indokolja és, hogy a Kö. T. 49. és 68. §§-ainak nyelvtani magyarázatából a fenti következtetések vonhatók le, e probléma mélyebb vizsgálata esetén mind több és több aggály támad a minden ítélet alapját alkotó egy és örök emberi igazság felismerése és megnyugtató kifejezése tekintetében.

ad I). Az érdekelttség abszolút jogszabályként alkalmazható-e

az 1876. XVI. t. c. 23. §-a szerinti eljárásban, ha erről az érdekelttségről a közjegyző nem tudott és nem is tudhatott?

Hogy a feladatot egyszerűbb eszközökkel oldhassuk meg, fogalmazzuk a Kuria ítéletét így: A zárt írásbeli magánvégrendelet teljes egészében hatálytalan, ha a V. T. 23. §-a szerinti „letéteményezésnél“ eljáró kir. közjegyző anélkül, hogy erről tudomása volna, a végrendeletben kedvezményezettként neveztetett meg.

A Kuria szerint, igen, mert a Kö. T. 49. §-ának a) pontja szerint ebben az eljárásban a közjegyző érdekelt és a 68. §-a szerint ez megfosztja az általa készített jegyzőkönyvet közokirati jellegétől. A jegyzőkönyv pedig, mint egyszerű magánokirat, a végrendelet kellekhiányait nem pótolja. Ítéletének alapja tehát elsősorban a Kö. T. 49. §. a) pontjának grammatikai interpretációja, más szóval annak megállapítása, hogy a közjegyző, mint ilyen, nem járhat el olyan ügyekben, amelyekben személyesen van érdekelve, abszolút szabályként alkalmazandó akkor is, ha erről nincs tudomása.

„A törvény magyarázatában és alkalmazásában azonban nemcsak a szöveg szó szerinti értelmét, hanem a rendelkezés alap gondolatában és céljában megnyilvánult szándékát... is figyelembe kell venni.“ (Mjt. 5. §-a.)

A nyelvtaninál mélyebb és kétség esetén döntő logikai magyarázat pedig véleményem szerint a Kuria ítéletét nem támasztja alá.

A Kö. T. 49. §-a egyik pillére a közjegyzői intézménynek. *Alapgondolata és célja az, hogy az ügyletben közreműködő hiteles személy pártatlansága és elfogulatlansága a lehetőség keretén belül biztosítsák.*

A törvénynek nincs tehát más célja, mint a közjegyző elfogulatlanságának biztosítása!

Kétségtelen tehát, hogy ha borítékba zárt és a tanúk számától eltekintve egyébként kész végrendeletet vesz őrizetbe a közjegyző, az elfogultság veszélye nem merülhet fel és nyilvánvaló, hogy ezt a végrendeletet teljes egészében nem lehet hatálytalannítani abból az okból, hogy a végrendeletben kedvezményezett közjegyző elfogult és pártos volt. (Holott ennek ellenkezője magából a jegyzőkönyvbe foglalt aktusból kitűnik.) Hiszen a végrendelet tartalma a közjegyző előtt ismeretlen és így eljárásában semmi elfogultság nem befolyásolhatta. Már pedig a 49. §. casus legise, célja és alapeszméje kizárólag ennek a tényállás szerint nem is vitatható elfogulatlanságnak biztosítása. Ez a pártatlanság a jelen

esetben nem kétséges és ezért tévedés a törvényhelyet kizárólag grammatikai alapon, kiterjesztve interpretálni (és elfogultság címén az egész végrendeletet hatálytalanítani), mikor az ítélet tengelyéül beállított törvényhely logikai indokai kizárólag megszorító magyarázatot (interpretáció restrictiva) engednék meg.

(A V. T. 9. §-ának joggyakorlatára, mint analógia jurisra, nem lehet hivatkozni. Igaz ugyan, hogy a V. T. 9. §-a szerinti érdekeltiséget megállapító családi kapcsolat abszolút joghatályú tilalom és a végrendeleti juttatást még akkor sem veheti igénybe a tanu, ha az érdekeltiséget megállapító családi kapcsolat az örök-hagyó előtt ismeretlen volt. (Kern 336. Dr. Zalán Kornél 166.) azonban e tilalomnak megfelelő logikai magyarázat adható. Az a családi kör, mely a tanukat e képességétől megfosztja oly szűk, hogy annak ismerete joggal elvárható, továbbá, hogy az ezzel ellenkező álláspont egész valószínűtlen és majdnem bizonyíthatatlan. E szoros családi kapcsolat nem ismeretére tehát a végrendelező nem hivatkozhatik.)

Dr. Zalán Kornél a végintézkedések kellékei című könyvének vonatkozó fejezetében az m. kir. Kuria 106/1899. sz. a. meghozott ítéletével indokolja azt a véleményt, hogy az 1874. XXXIV. t. c. 49. §-a értelmében érdekelt közjegyző érdekeltisége a letételt érvénytelenné teszi.

A felhívott kuriai ítélet azonban ezt a kérdést egyáltalán nem dönti el, sőt bizonyos vonatkozásaiban az ellenkező álláspontot képviseli. Ez az ítélet kimondja ugyanis, hogy „a végrendeletnek azon rendelkezése, hogy azzal M. M. közjegyzőnek 100 frt. hagyatott, ezen közjegyzőt még érdekeltté nem teszi, mert a végrendeletben kifejezetten foglaltatik, hogy a 100 frt. az örök-hagyónak szolgáltatott többrendbeli tanácsért tiszteletdíjul hagyatik“. (A Kuria tehát nemcsak, hogy az egész végrendeletet nem helyezte hatályon kívül, hanem még e hagyományt sem, mert megállapította, hogy ez a hagyomány tulajdonképpen nem ingyenes juttatás, nem az animus donandiból származó elhatározás. A közjegyző csak formailag hagyományos, valóságban pedig hitelező.) Továbbá, hogy „*esetleg érvénytelennek tekinthető-e a közjegyző eljárása a neki hagyott valamely hagyomány miatt a végrendeletnek ezzel kapcsolatban nem álló részére nézve, egyáltalában nem állapítható meg.*“

A problémát tehát nem oldotta meg, de leszögezte azt a jogszabályt, hogy a végrendeleti juttatás jogalapja, a részesítés cau-

sája a kérdés döntő tényezője. (Hasonlóképp a végrendeleti végrehajtónak kirendelt kir. közjegyzőre nézve, Grill. II. 477.)

ad II). A közokirati jelleg oszthatatlan.

A Kuria e megállapítása nem is vitatható, de véleményem szerint jelen esetben nem is alkalmazható.

A V. T. 23. §-a szerint őrizetbe vett végrendelet ugyanis nem közvégrendelet és így e végrendelet nem közokirat.

A végrendeleti törvény III. fejezete szerint a közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendelet sui generis végrendelezési forma. Ez a végrendelezési mód két önálló és egymástól független aktusból áll: 1. a végrendelet alkotásából, mely a magánvégrendeletekre vonatkozó szabályokhoz igazodik. (V. T. 1536/1916. Md. X. 168, 1613/906. Md. I. 126. stb.) és 2. a letételből, mely viszont a közjegyzői törvény vonatkozó szabályai szerint történik.

„*A letett végrendelet azonban a letétel ellenére is magánokirat marad.*“ (Zalán 257. oldal.)

Nyilvánvaló jogi tévedés tehát erre a magánvégrendeletre, melyre a V. T. és a jogtudomány tanítása szerint úgy az írásbafoglalás, keltezés, mint a tanuzás tekintetében (azok számától eltekintve) egyedül a magánvégrendeletekre irányadó szabályok alkalmazandók és amely a letétel után is magánvégrendelet marad, contra legem a közjegyzői törvény szabályait kiterjeszteni és azt közokiratnak minősíteni. (lásd a Kuria ítéletét!)

Mi volna tehát a kérdés helyes megoldása?

A lényegét tekintve a V. T. 23. §-a szerinti eljárásban a kir. közjegyző nem más, mint minősített, közhitelességű tanu.

Minősített, mert két tanut pótol (Kö. T. 82. §-ának b) pontja analógiájára) és közhitelességű, mert a törvény ezzel ruházta fel. (Hasonló álláspont Zalán 381.)

Ha tehát a problémát erről az oldaláról tekintjük, nem tudunk elzárkózni annak a megállapítása elől, hogy a magánvégrendelet szabályai szerint elbírálandó végrendeleti juttatásnál a tanukra, így tehát a közjegyzőre is, mint minősített és közhitelességű tanura, — nem lehet más szabályt alkalmazni, mint a V. T. 9. §-ának rendelkezéseit. Így a közjegyző is, mint a többi más tanu, a neki szánt juttatást csak akkor veheti igénybe, ha őt nem számítva meg van a szükséges számú tanu. Részesítése tehát nem tenné hatálytalanná az egész végrendeletet. (Természetes, hogy ez csupán a közjegyző előtt ismeretlen végrendeleti intézkedésekre vonatkozik. Ha a közjegyző ismeri a végrendelet tartalmát,

tanuskodásának közhitelességét veszíti el. (Kö. T. 49. §-a) és miután ez az attributum elválaszthatatlan, minősített tanuként sem szerepelhet.)

Szándékosan kerültem azokat az okokat, melyek méltányossági szempontokból táplálkoznak, bár ezeket sem lehet teljes egészében figyelmen kívül hagyni. Nem hivatkoztam a V. T. 24. §-ának 1. bekezdésére sem, mely pedig ugyancsak tág teret nyitott volna a kritika részére, sem a 68. §.nyelvtani magyarázatára, mely kizárólag közjegyzői okirat és hiteles kiadványról beszél. De utalok a budapesti kir. Közjegyzői Kamara érdemes alelnökének, Dr. Holitscher Szigfridnek „A végrendelkezések alakyszerűsége Tervezetben“ (J. K. 1904.) című munkájában kifejtettekre, mely a letétel jelenlegi körülményeinek különös bizonytalanságára mutat rá azzal, hogy a Kuria ítélete ezt az egyébként igen elterjedt végrendeleti formát, — sajnálatos módon, — még bizonytalanabbá és nehezebbé tette.

Reflexiók a kir. Kuria P. I. 2469/1937. számú ítéletéhez.

Irta: *Daróczy Gusztáv dr.* kir. közjegyzőhelyettes.

Tudom, hogy nehéz és hálátlan feladatot végzek, amikor, mint a perenkívüli jogszolgáltatás névtelen katonája, a legmagasabb birói forum ítéletéhez megjegyzéseket fűzök. Mégis megteszem, bár a legnagyobb tisztelettel, két okból is:

1. mert a kir. Kuria ítéleteit olvasva, megszoktuk olyan megnyugtatónak találni az ítéleti döntést és olyan meggyőzőnek érezni az indokolást, hogy önkéntelenül ez a szó szalad az ember szájára: szentencia. Sajnos, a címben irt ítélet olvasása után nem egészen így volt;

2. mert, mint a közjegyzőhelyettesi kar egyik szerény tagja, aki immár 7 éves helyettesi pályám alatt több végrendeletet vettem — minden félelem és gátlás nélkül — az 1876. XVI. t. c. 23. és 24. §-ai szerint közjegyzői letétbe, a jövőben minden ilyen alkalommal kétségben leszek aziránt, vajjon érvényes aktushoz szolgáltatom-e közreműködésemet, mert hátha a végrendelkező nekem is hagyományozott egy emléktárgyat, vagy bár jelentékenyebb, de a végrendelkező vagyonához mérten mégis csekély

összeget, amely esetben pedig a letett végrendelet egészben érvénytelen volna.

Előrebocsátom, hogy a kérdéses perben hozott I. és II. fokú birói ítéletek nem, csupán a kir. Kuria ítélete állott rendelkezésemre. A tényállást tehát csak annyiban ismerem, amennyiben ebből megérthettem. Azt hiszem azonban, hogy a lényegét illetően a tényállás, különösen az a része, amelyre hozott kuriai döntés véleményemmel nem egyezik, félre nem érthető.

Ha már foglalkozom az ítélettel, sorba veszem annak megállapításait, de hosszasan csak annál időzöm, amellyel nem értek egyet. Bár lennék annak helyességéről is meggyőzve! Örömmel vallanám be, hogy tévedtem, hogy most már teljesen átérem, miszerint úgy a helyes, ahogyan a kir. Kuria döntött, más képen dönteni nem is lehetne, hogy tehát a döntés szentencia!

A kir. Kuria hivatkozott ítéletében kifejezésre juttatott elvi álláspontok a Magyar Jogi Szemle csoportosítása szerint a következők:

I. „Végrendelet megtámadására csak az jogosított, aki a végrendelet érvénytelenítése esetén a végrendelkező vagyonából részesedik, akinek tehát a végrendelet érvénytelenítése érdekében áll.“

Pontosabb formulázása ez annak az állandó birói gyakorlatnak, mely szerint „a végrendelet megtámadására csak az jogosult, akit végrendelet nem léteben az öröklési jog megillet.“ (K. 4424/1929., 561/1934., 198/1935. sz.) Jogi iróink is ezt a nézetet vallják. A jogosítottak taxatív felsorolása lehetetlen. Így jogosított az is, aki öröklési jogát más, (a megtámadottól különböző) érvényes végrendeletre alapítja. Minden végrendelet érvényes addig, míg meg nem támadják. Így vitathatatlanul helyes azon felperes keresetének elutasítása, aki a tényállás szerint csak az 1933. augusztus 5-én kelt végrendeletet támadta meg, de az 1927. augusztus 9-én kelt végrendeletet nem, márpedig támadás hiányában ez a korábbi, felperes törvényes öröklési joga érvényesítésének útjában álló végrendelet érvényes a későbbi végrendelet érvénytelenítése esetén. Felperesnek tehát mindkét végrendeletet meg kellett volna támadnia, hogy törvényes öröklési igénnyel léphessen fel. Ez esetben kereseti jogosultsága kétségtelen lett volna.

A Mt. 1954. §-a szerint „a megtámadás joga megilleti magát az örökhagyót és halála után mindenkit, akire a végrendeleti intézkedés hatálytalanságából közvetlen jogi előny hárul.“ A joga-

sították körét ez a szakasz kiterjeszteni látszik, amennyiben az örökhagyót is felruhazza a megtámadás jogával. Valójában az a helyzet, hogy csak a *correspectiv* végrendelet és öröklési szerződés esetében támadhatja meg az örökhagyó (végrendelkező, öröklési szerződésre lépő) a halálesetre szóló intézkedését, mert másnemű végintézkedését bármikor visszavonhatja az előirt alakiságok megtartásával, (1876. XVI. t. c. 35. §.), vagy a végrendelet megsemmisítésével. Azok megtámadásának pedig az állandó birói gyakorlat szerint a tervezet előtt is helye volt.

II. „Az 1874. XXXV. t. c. 49. §-ának a) pontja nem a magát érdekeltnek tartó, hanem az ügyben egyáltalán személyesen érdekelt közjegyző eljárását tiltja.“

III. „Az 1874. XXXV. t. c. 49. §-a a) pontjának meg nem felelő okirat közokirat erejével nem bír, — még pedig nemcsak a kedvezményezett kir. közjegyzőre kihatólag, hanem a 68. §. értelmében egészében nem.“

A kir. Kuriának fenti állásfoglalásait osztom, sőt a legszorosabban magyarázandónak vélem, a kir. közjegyző érdekelttségére vonatkozó részében is. Érdekelt közjegyző tehát nem járhat el akkor sem, ha érdekeltségéről nincs is tudomása. A határozat helyességét azonban csak addig vallom, amíg a kir. Kuria közjegyzői okiratokra vonatkoztatja, amint hogy az 1874. XXXV. t. c. 68. §-ának 2. bekezdése is az ott *taxative* felsorolt szakaszokban előirt kellékeknek meg nem felelő *közjegyzői okiratról* deklarálja, „hogy közjegyzői okirat erejével nem bír“. Pleonasmus a kir. Kuria határozatát olyként formulálni, hogy az ilyen, tehát valamely érvényességi kellékekkel nem rendelkező közokirat, pl. közvégrendelet, közokirat erejével semmi részében sem bír, hogy tehát a közokirati minőség semmi részében sem osztható, hiszen a 68. §. 3. bekezdésének szövege: „mennyiben tekinthető a hiányos közjegyzői okirat érvényes magánokiratnak, a bíró az általános törvénykezési szabályok szerint itéli meg,“ ennek külön kimondását teljesen feleslegessé teszi.

Ha tehát az 1874. XXXV. t. c. 82. §-a értelmében készült közvégrendeletet, vagy a 83. §. alapján közokirat minőségével felruházott végrendeletet nyilvánított volna a kir. Kuria, álláspontja következményeként, érvénytelennek, az ítéleti döntés kétségtelenül helytálló és meggyőző volna.

Az érvénytelennek nyilvánított végrendeletet az örökhagyó önkezüleg írta, kelettel ellátta és sajátkezüleg aláírta, ezenfelül tanuzási záradékkal is el volt látva és két tanu által aláírva:

Ezt a végrendeletet adta az örökhagyó az 1876. XVI. t. c. 23. §-a értelmében letétbe dr. X. kir. közjegyzőnek, akinek a végrendeletben követelést hagyományozott. Az érvénytelenítés indoka az, hogy „a végrendelet őrizetbe vételéről felvett jegyzőkönyv az 1874. XXXV. t. c. 68. §-a értelmében, mint a 49. §. a) pontjának meg nem felelő okirat, közokirat erejével nem bír, — mégpedig nem csak dr. X. kir. közjegyzőre kihatólag, hanem a 68. §. értelmében egészben nem, — ennek következtében a végrendelet őrizetbe vételének nincs meg az 1876. XVI. t. c. 23-25. §-aiban megállapított alaki kellékhányt pótló hatálya.“

Kir. közjegyzőnél az 1876. XVI. t. c. 23-25. §-ai értelmében letéteményezett végrendeletre vonatkozóan ez az ítéleti döntés, legalább is számomra, nem megnyugtató, sőt nem is helytálló és az indokolás idevágó része — talán éppen ezért nem meggyőző.

Az a tény, hogy a közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendelet a letéteményezés után is magánvégrendelet marad, nem lehet vitás. Még az esetben sem válik közokirattá, ha az írásbeli magánvégrendelet kellékeivel a letétel előtt nincs is el látva és ilyenformán csak a letétel által válik végrendeletté. Nem közokirat még az esetben sem, ha, minthogy a letéti jegyzőkönyv nélkül nem is végrendelet és azzá csak a letétel által lesz — a letéti jegyzőkönyvvel egységesnek tekintjük is. Mégis megőrzi magánvégrendeleti minőségét.¹

Ennek az álláspontnak az igazsága pregnánsan kitűnik a Mt. 1863. §-ából, amely szerint „ha a végrendelkező személyesen nyílt, vagy zárt iratot megőrzés végett azzal a kijelentéssel ad át hiteles személynek, hogy az az ő végrendeletét tartalmazza, a letétellel az irat — közvégrendelet erejére emelése nélkül is — érvényes végrendeletté válik, ha a végrendelkező elejétől végig maga írta és aláírta, vagy előbb tett aláírását tőle származónak elismerte s ezt a tanuk aláírásukkal tanusítják.“² Itt tehát az 1863. és 1864. §-okban szabályozott „hiteles személynél letett

¹ Nem lesz közvégrendeletté, csak kevesebb alakszerűség kell hozzá s meg van óva az elveszéstől, megsemmisüléstől, megrongálástól. (Raffay, III. kiadás, II. kötet, 597. oldal, 1. számú jegyzet.)

² Az 1874. XXXV. t. c. 23. §-ának szövege pontosabb és világosabb, mert azt is megmondja, hogy az ilyen, idegen kézzel írott végrendeletnél alkalmazott tanuk a 2. §. értelmében kifogástalanok kell, hogy legyenek. A tervezetből ez hiányzik, pedig kétségtelen, hogy az általános tanuképesség itt is érvényességi kellék. A tervezet szövegének ez a hiánya, ha pótolva nem lesz, vitára adhat okot.

írásbeli magánvégrendelet“ mintegy szembe van állítva a közokirat erejére emelt végrendelettel, csakúgy, mint az 1876. XVI. t. c. III. fejezetének már a címében is a közvégrendelet a közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendelettel.

Az 1876. XVI. t. c. 23. §-a szerint kir. közjegyzőnél letett végrendelet tehát magánvégrendelet a letétel után is. Másnemű írásbeli magánvégrendelettől csupán abban különbözik, hogy érvényessége részint enyhébb, részint szigorúbb kellékekhez van kötve. Enyhítés az, hogy a letétel két végrendeleti tanu jelenlétét pótolja, szigorítás, hogy a végrendelet kézjeggyel ellátása nem elegendő, a letett végrendeletet sajátkezűleg alá kell írni. A közjegyzőnél letétel s ez alkalommal a letevőnek az a kijelentése, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza, mint aktus, mint szertartás a két tanu szerepét veszi át. Ha pedig az aktus a tanuk szerepét be nem töltheti amiatt, hogy az abban közreműködő aktor (a kir. közjegyző) érdekelt, ennek nem lehet más jogkövetkezménye, mint van más olyan írásbeli magánvégrendeletnél, melynél a szertartáshoz érdekelt tanu alkalmaztatott, hogy t. i. az érdekelt tanu, vagy tanuk a végrendeletben nekik szánt előnyben csak akkor részesülhetnek, ha a kérdéses tanut, vagy tanukat nem számítva, a végrendeletkezés a szükséges tanuk előtt történt. (1876. XVI. t. c. 9. §.)

Vagyis: az egészben érvénytelennek nyilvánított, az örök-hagyó által sajátkezűleg írott, kelettel ellátott és sajátkezűleg aláírott, az érdekelt dr. X. kir. közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendelet legrosszabb esetben is eltekintve attól, hogy az alkalmazott két tanu az örök-hagyó személyazonosságának igazolására alkalmas volt-é, vagy sem, (amely kérdésre még visszatérek), — érvénytelen abban a részében, amelyben dr. X. kir. közjegyzőt kedvezményezi, egyéb részében azonban érvényes.

A közjegyzőnél letéteményezett végrendelet érvényességi kellékeit nem az 1874. XXXV. t. c., hanem a két évvel későbbi 1876. XVI. t. c. szabályozza. Ha tehát ez a későbbi törvény érvénytelennek kívánta volna tekinteni az érdekelt közjegyzőnél letett végrendeletet, ezt expressis verbis kimondta volna vagy positive, a 23. §-ban, olyanformán, hogy . . . „érvényes akkor, ha a végrendeletkező által, nem kedvezményezett, tehát érdektelen közjegyzőnek megőrzés végett személyesen adatik át“ stb., vagy méginkább negative, a 24. §. utolsó mondatában, melynek akkor így kellene fogalmazva lennie: a közjegyző tartozik a végrendelet letevőjét

a letételkor figyelmeztetni, hogy a letett végrendelet csak akkor érvényes, ha a 23. §-ban előírt alaki kellékekkel el van látva s ezenfelül, ha a végrendeletben neki semmi sincs hagyva“ stb. Minthogy sem a 23., sem a 24. §-ban erről említés nem tétetik, a közjegyző érdekeltsége a végrendelet érvénytelenségének oka nem lehet, a törvényhozóról nem tételezhető fel, hogy a közjegyző érdektelenségét, mint érvényességi kelléket elhallgassa, ha ez absolut, tehát teljes érvénytelenségre vezet, különösen nem tételezhető fel ez akkor, amikor ugyanabban a szakaszban hivatkozás történik a korábbi olyan törvényre, (1874. XXXV. t. c.) amely téves magyarázat folytán — a közjegyző érdekeltsége esetén — teljes érvénytelenségre nyujthat alapot.

Az 1874. t. c.-re hivatkozás bizonyos kezelési utasítás tekintetében történik. Erre a hivatkozásra azért volt szükség, mert az 1874. XXXV. t. c. nem ismerte (nem is ismerhette) a két évvel későbbi, 1876. XVI. t. c. 23-25. §-aival bevezetett közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendeletet, aminek meghonosítása előtt a közjegyzői törvény a végrendeletnek csak a következő válfajait említi: a) a 82. §. értelmében készült közvégrendelet, b) a 83. §. alapján közokirati érvényre emelt végrendelet, c) a 106. §. szerint közjegyzői őrizet alá vett zárt magánvégrendelet, melynek azonban, hogy érvényes legyen, teljes alakisággal kell ellátva lenni, minthogy a közjegyző szerepe e végrendelet őrizete csupán. Az 1876. XVI. t. c. 23-25. §-ai tehát új, a közjegyzői törvényben meg sem említett végrendelet fajtát tárgyalnak, amelynek érvényességi kellékeit is ezek a törvényszakaszok határozzák meg és amelyre vonatkozóan a közjegyzői törvény csupán abban a részében vehető alkalmazásba, amely részében alkalmazását a 23-25. §-ok megengedik. Így a 24. §. folytán „a végrendeletkező személyazonosságának igazolására és a letett végrendelet megőrzésére és visszaadására“ vonatkozó 70., 106. és 107. §-ok. Más szakaszok azonban nem, nemhogy érvényesség, de még kezelési utasítás tekintetében sem, mert ezeket is, — az idézett három szakaszon kívül, — kivétel nélkül a 24. §. szabályozza.

Arra a kérdésre, hogy az alkalmazott tanuk az örök-hagyó személyazonosságának igazolására az adott esetben alkalmasak voltak-é, alkalomadtán még visszatérek.

A szombathelyi kamara közgyűlése.

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara rendes évi közgyűlését ez évi október hó 31. napján Szombathelyen tartotta meg. Az ülésen *Pottyondy* Béla dr. kamarai elnök elnökölt s részt vettek azon még Bárdió Ferenc dr., Belesák Sándor dr., Cselley Kálmár dr., Cseresnyés Jenő dr., Dóczy Kálmán dr., Gallus Sándor dr., Halik Miksa dr., Hanny Tódor dr., Isoó Viktor dr., Kiss Aurél dr., König Sándor dr., Konkoly-Thege Sándor dr., Magyaróczy Ferenc dr., Nagy Béla dr., Östör Lajos dr., Róth Aurél dr., Samassa János dr., Takács Jenő dr., Tamásfalvy Thury Géza dr., Telman Sándor dr., vitéz Uray László dr., Weidlich Lajos dr., Zakariás János dr., Zimmermann Arthur dr. kir. közjegyzők, Buday Ferenc dr és ifj. Paár Lajos dr. kir. közjegyzőhelyettesek.

Pottyondy Béla dr. megemlékezték arról, hogy a kamara bizalmából immár 17-ik éve tölti be az elnöki tisztséget, a közgyűlést az alábbi beszéddel nyitotta meg:

„Hagyományos szokása a kamaránknak, hogy midőn közgyűléseinkkel egy működési évet bezárunk, visszatekintünk az eltelt évre és munkásságunk eredményéről beszámolunk. Mi e szokásnak hódolva, csak stereotyp ismétlésébe eshetünk annak, ami az elmúlt években már elmondatott.

Zajtalan és egyenletes volt munkánk az elmúlt kamarai évben. A kölcsönös megértés, megbecsülés és szeretet szálai fűztek össze bennünket, ezek egyesítettek bennünket, mint közös célért küzdőket. A közös cél elérése érdekében egyesült erővel fáradozásainkat egynémelyikünkénél a megélhetés gondjaival folytatott küzdelem megnehezítette, azonban a közös célunk érdekében folytatott munkálkodásunkban közülünk senkit meg nem állított. Kamaránknak mindig karakterisztikája volt a kartársi szeretet és együvértartozás érzetének ápolása, mely jó viszony nemcsak közöttünk, hanem a bíróságokkal s a velünk érintkező egyéb hatóságokkal is fennállott. Igyekeztünk a magyar igazságügynek egy félszázadon túl egyik megdönthetetlen oszlopaként szereplő közjegyzői intézményt hűségesen szolgálni, annak tekintélyét megővni és azt tőlünk telhetőleg fejleszteni. Azonban ez nem sikerült mindig úgy, ahogy azt kívántuk volna. Általunk már évek óta hangoztatott, de mindezeig sajnos meg nem valósult kívánságunk volt, hogy a törvényes fel- és lemenők közötti vagyoni viszonyokat szabályozó okiratok közjegyzői kényszer alá essenek,

mert tapasztaltuk, hogy ilyen most bárki által, sőt nem ritkán kontárok által készített okiratoknál milyen kárt szenvednek az abban érdekeltek. Kértük és sürgettük az igazságügyi kormánytól az ingatlan adásvételekre vonatkozó, ingatlanokat jelzálogjogiilag megterhelő okiratoknál — legalább a nagyobb összegű adósleveleknél — a névaláírásoknak közjegyzői hitelesítését elrendelni. Hogy ezen kívánságunk milyen indokolt volt és mennyire aktuális most is, azt bizonyítják a már ismételt előfordult csalások ingatlanok tulajdonjogi átruházásánál, s azoknak jelzálog kölcsönökkel való megterhelésénél.

Csak a múlt hónapban több napon át tárgyalt a budapesti kir. büntető törvényszék egy százezer pengős bankcsalást, amelyben a csalók, — akiknek élén egy ügyvéd állott — hamis okiratok alapján egy özvegy háztulajdonosnő nevében százhuszezer pengős kölcsönt vettek fel, s az így szerzett pénzt egymás között felosztották. A büntető törvényszék három hétig tartott tárgyalás után megállapította, hogy ezen nagyarányú bankcsalás ügy jött létre, hogy az ügyvéd az elmúlt év elején védője volt egy asszonynak, aki az ingatlan tulajdonosának tudta és beleegyezése nélkül különböző hamis okiratokkal kölcsönt akart szerezni. S ez adta neki az ötletet a bankcsalás végrehajtására. A bank százhétezeröttszáz svájci frankot ki is fizetett a csalóknak és csak az államrendőrség gyors beavatkozása folytán sikerült a hitelező banknak nagyrészen visszakapni a csalóknak kifizetett készpénzt. A büntető törvényszék a vádlottak közül kettőt bűnösnek mondott ki többrendbeli közokirat és magánokirat hamisítás büntetésében, valamint folytatólagosan elkövetett csalás büntetésében és súlyos fegyházbüntetésre ítélte őket. De fordultak elő hasonló csalások már korábban is, amelyeknél azonban nem térült vissza a kifizetett kölcsön.

Azt hiszem, hogy időszerű volna ismét az igazságügyi kormány figyelmét felhívni, hogy hasonló bűnügyek elkerülése céljából most már komolyan foglalkozzék, különösen a megalkotandó új közjegyzői rendtartás keretében, legalább nagyobb összegű adóslevelek kiállításánál a kötelező közjegyzői hitelesítést kimondani, nemkülönben fel- és lemenők közötti vagyoni viszonyokat szabályozó jogügyleteknél a közjegyzői kényszer elrendelni, miként az már több külföldi államban régóta meghonosítva van és az ügyfeleknek biztosítást nyújt.

Folytatólag köszöntötte az elnök a kamara területére újonnan kinevezett közjegyzőket, majd megemlékezett arról, hogy

Bárdió Ferenc dr., Cselley Kálmán dr., Gallus Sándor dr., Hanny Tódor dr., Svastits Zoltán dr., valamint maga az elnök 30 évet meghaladó idő óta működnek a szombathelyi kamara területén.

Az elnöki megnyitó után *Weidlich* Lajos dr. terjesztette elő a kamara évi jelentését. A jelentés bevezető részében megemlékezik arról, hogy Lázár Andor dr. igazságügyminiszter immár öt éve áll az igazságügyi kormányzat élén, s hogy ebből az alkalomból a kamara október 2. napján tartott választmányi ülési határozata alapján táviratilag üdvözölte az igazságügyminisztert, aki egész hivatali működése alatt átérezve a közjegyzői intézménynek jogszolgáltatási nézőpontból való nélkülözhetetlenségét és nagy fontosságát, a magyar közjegyzőséggel kapcsolatos minden kérdésben megértő és támogató jóindulatot tanúsított.

Az elmúlt év fontosabb jogszabály alkotásainak ismertetése után sürgeti a jelentés az 1760/1924. I. M. számú rendelet hatályon kívül helyezését. Ezt a rendeletet, amely az örökösödési ügyekben a bíróság megállapított díjakról a kir. járásbíróságoknál jegyzék vezetését rendeli el, annak idején a menekült kir. közjegyzők elhelyezkedése érdekében statisztikai adatok gyűjtése céljából bocsátották ki. A rendelet célját betöltötte, most már ismételt igazságügyi kijelentések alapján nem lehet szó újabb állások rendszeresítéséről s így a rendelet ma már tulajdonképeni céljával semmiféle kapcsolatban a közjegyzők zaklatását eredményezi az adóügyi hatóságok részéről. Ezek a hatóságok ugyanis a járásbíróságoktól bekérik a jegyzékmásolatokat s ezek alapján arra való tekintet nélkül, hogy a jegyzékben kitüntetett díjak befolytak-e vagy sem, eszközlik az adókövetéseket. Sürgeti továbbá a jelentés az 5100/1931. I. M. számú rendelet hatályon kívül helyezését, annál is inkább, mivel most már a bélyegjegyekben való lerovás elmulasztása birsággal csak a fizetési meghagyási határidő eredménytelensége esetén jár s az illetékkiszabási hivatalok a közjegyzői illeték kiszámítást amúgy is minden esetben ellenőrzik. Ez az ellenőrzés majdnem annyi munkát ad, mint maga az illetékkiszabás s így a kir. közjegyzőket ez alól a felesleges, másrészt pedig a közjegyzői intézményt a jogkereső közönség előtt rokonszenvenessé nem tevő s a közjegyzői ügyforgalomra is visszahatással bíró illetékkiszabási teendők alól indokoltan fel kellene menteni.

A jegyzői magánmunkálatok kérdésével a jelentés nem kíván részletesebben foglalkozni, mert megállapítása szerint remény van arra, hogy a titkos választói jog megvalósítása után a

jegyzőt hivatásának megfelelően ismét a falu és nem a napi politika szolgálatába fogják állítani, amikor is önként fog kínálkozni az alkalom arra, hogy a magyar jog kultúrájának ez a bántóan súlyos szegényfoltja végre eltűnjön és a jegyzői magánmunkálati jogosítvány megvonassék.

A jelentés foglalkozik a továbbiakban két olyan indítvánnyal, amelyekre vonatkozólag a kamara választmánya már határozatot hozott, az egyik indítvány kapcsolatos a vidéki kamarák megszüntetésének kérdésével, s erre vonatkozólag a jelentés az alábbi határozati javaslatot ajánlja a közgyűlésnek elfogadásra:

„A szombathelyi kir. közjegyzői kamara közgyűlése nem ért egyet azzal a felfogással, amely szerint szükséges lenne, hogy a vidéki közjegyzői kamarák megszüntetése mellett, egyetlen közjegyzői kamara létesíttessék az egész ország területére kiterjedő hatáskörrel.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a közjegyzői intézmény létesítése óta fennálló jelenlegi decentralizált állapot ezen a téren a közjegyzői kar érdekeit, a tagok egyéni érdekei szempontjából a legtökéletesebben kielégíti. Egy aránylag szűkebb körben a tagok jobban ismerik egymást, jobban tisztában vannak egymás ügyes-bajos dolgaival, egymás egyéniségével, képességeivel, s olyan esetekben, amikor valamely ügy intézésénél mind-ezeknek a körülményeknek valamelyikére kell tekintettel lenni, világosabban látják és tudják megítélni a helyzetet, mint azok, akik egy tágabb körben sokkal lazább összeköttetésben állanak egymással.

Ezenfelül a vidéki közjegyzők a kari szellem és összetartás ápolása s a jogérettel való lépéstartás tekintetében ezidőszent is hátrányos helyzetben vannak. A legtöbb vidéki helyen egyetlen közjegyző működik, a jogérettel és a szakba vágó egyéb intézkedésekkel való lépéstartás tekintetében úgyszólván kizárólag önképzésre van utalva. Rájuk nézve életszükségesség, hogy időnként kartársaikkal találkozhassanak, nézeteiket kicserélhessék, az egyes felmerült problémákat megbeszéljék, s ezáltal a kar színvonalának fenntartásában közreműködjenek.

A mai kamarai beosztás mellett erre évente többször adódik alkalom.

A túlságos centralizáció a jelenlegi decentralizációnak ezt a paralizáló hatását lecsökkentené, sőt valószínűleg teljesen elenyésztené. A centralizáció megvalósítása esetében minden kari mozgalom kizárólag Budapesten zajlanék le, s azokon a köz-

jegyzői kar túlnyomó többsége, különösen azok a közjegyzők, akik a perifériákon élnek, a még mindig fennálló anyagi nehézségek következtében, csak súlyos áldozatok árán, vagy pedig éppen nem, jelenhetnének meg. Különösen nem jelenhetnének meg sűrűbb időközökben. Ennek a körülménynek a hátrányos következményei nyilvánvalók. Ez a túlságos centralizáció meglazítaná s károsan befolyásolná a kari összetartás és együttérzés szellemét, megszüntetné a gyakori találkozásokban rejlő gyakorlati továbbképzés lehetőségét, az adminisztráció és fegyelmi bíráskodás a kar érdekeit érintő kérdésekben tájékozatlanabb lenne, a karnak jelenleg a kari autonómia terén jeleskedő sok tagja kiesne az aktív közreműködésből és elveszne a kari közélet számára, s ami a legveszedelmesebb, az egész országos kar ügyeinek intézése és irányítása teljesen egy szűkebb kör kezébe, főként a fővárosban működő kartársaink kezébe kerülne, akik a dolog természeténél fogva elhatározásaikban első sorban a fővárosi viszonyokra (?) lesznek tekintettel és így a túlsúlyban lévő vidéki kartársak érdekei kellő figyelembe alig fognak részesülni, ami pedig általános kari érdek szempontjából éppen nem kívánatos s ellene a meghatározottabban tiltakoznunk kell! Kamaránk tehát a tagok egyéni érdekei szempontjából a centralizációban semmi különösebb előnyt felfedezni nem tud, sőt ellenkezőleg, az annak következtében előálló helyzetet ebből a szempontból visszaesésnek találja.

Kamaránk készséggel, s a legnagyobb nagyrabecsüléssel elismeri a budapesti kamarának mintaszerű működését, elismeri már taglétszámánál fogva is az ő „primus inter pares“ szerepét, készséggel elismeri azt is, hogy egyetemes jellegű elvi, s különösen kodifikációs kérdésekben kari és közérdek kívánja, hogy a közjegyzői kar állásfoglalása egységesen nyerjen kifejezést s ebből, de csupán ebből a szempontból egy bizonyos egységesítést szükségesnek is lát. Ezt a követelményt azonban el lehet érni anélkül is, hogy a szépmultú és érdemes vidéki kamarák fölött a halálharangot meg kelljen kondítani s hogy a budapesti kamarát mindenható hatalommal kelljen felruházni.

Utalunk e tekintetben kamaraközi értekezleteknek néhány év előtt életrehívott s azóta szervezetileg működő s mondjuk teljesen kielégítően működő rendszerére, de készségesen hajlandók vagyunk megvitatni és ajánlani ennél alkalmasabbaknak ígérkező más rendszereket is. El tudunk képzelni olyan megoldást is, aminő a Német Birodalom területén van bevezetve (l. a Közjegyzői

Közlöny f. évi 6. számában „A jogegység megteremtését célzó törvények a német közjegyzőség terén“ cím alatt megjelent közleményt), amely szerint egy országos központi kamara mellett pontosan körülírt s az egyes ítélőtáblák területére kiterjedő hatáskörrel, vidéki mellékkamarák is működnek.

Nem kérdezzük, hogy a jelenlegi elrendezés, amely a közjegyzői intézmény megszervezése óta, hatvan esztendő meghaladó időn keresztül fennállott és soha kifogásra okot nem adott, miért lett most egyszerre elavult és célszerűtlen. Semmiféle haladásnak, aminek ösztönösége és célszerűsége nyilvánvaló ellenségei nem vagyunk, ám de meg tudjuk becsülni a multak hagyományait és minden vitán felül helyesnek elismert elvnek, hogy az önkormányzatok működése a tagok legszélesebb rétegének a bevonásával s a tagok közreműködését legkevésbé akadályozó módon oldható csak meg az összesség akaratát és érdekeit legtökéletesebben kifejezésre juttató és kielégítő módon. Ennek az elvnek pedig a túlságos centralizáció nem felel meg.

Kamaránk tehát a kifejtettek alapján már most, mielőtt befejezett tények előtt állnánk, kifejezést kíván adni annak a felfogásnak, hogy az ország egész területére kiterjedő egyetlen közjegyzői kamarának létesítését s a vidéki kamarák teljes megszüntetését kívánatosnak és szükségesnek nem tartja, ezek ellen a legcélszerűbben már előre is állást foglal, s megkeresi az igen t. társ-kamarákat, hogy ehhez az állásfoglaláshoz csatlakozni szíveskedjenek.

Jelen határozatát a kamara egyúttal az igazságügyminiszter úr önagyméltóságához is kegyes figyelembevétel végett felterjeszteni rendeli.“*

A kamara válaszmánya által elfogadott másik indítvány a kereseti és forgalmi adók általános kontingentálására vonatkozik, amely tárgyban a pécsi kamara intézett megkeresést a szombat-helyi kamarához. A jelentés e felett a megkeresés felett napi-rendre térést javasol, mivel a kontingentálás sokkal több hátránnyal, mint előnnyel járna a karra, illetve a közjegyzőkre nézve.

A jelentés közölvén azt, hogy a kamara területén 15 közjegyzőjelölt működik, akik közül 7-nek van helyettesi jogosítványa, megemlékezik arról, hogy a mult kamarai évben a kamarához 351 darab beadvány érkezett, amelyeket mind elintézték.

*) Erre a határozatra vonatkozólag némi szerény észrevételt ennek a lapnak más helyén talál az olvasó. Szerk

Két panasz beadvány érkezett a kamarához, az egyik közjegyző ellen, akit kisebb mulasztás miatt megintettek. Egy fegyelmi ügy van még egy közjegyző ellen folyamatban.

Az 1936 évi ügyforgalmi és tevékenységi kimutatások összesített adatai a következők:

Bevezetések száma	1935 1936	
	évben	
1. Az ügykönyvekbe	3645	3741
2. Az óvási könyvekbe	2833	2125
3. Az örökösödési ügyek lajstromába ..	15086	15370
4. A birói megbízások könyveibe	28	20
5. A másolatok könyveibe	2829	2751
6. A fordítások könyveibe	164	140
7. A magánbeadványok könyveibe	725	605
	összesen: 23310	24732

Az összeállítás szerint 1936. évben az előző év összforgalmához képest 558 darab esökkenés mutatkozik, vagyis 8 %o. Az összeállítás szerint az elmúlt évben a kamara területén működő 30 közjegyzőre mindössze 20 birói megbízás esett, indokoltnak találná ezzel kapcsolatosan a jelentés, ha az igazságügyminiszter rendelettel utasítaná a bíróságokat, hogy a törvényes lehetőségekben belül a kir. közjegyzőket gyakrabban bízzák meg hivatalos teendők elvégzésével.

A kamarai zárószámadások szerint az elmúlt évben pénztári bevétel volt 2538 P 41 f, kiadás 2414 P 06 f, bevételi egyenleg tehát 124 P 35 f. A kamara vagyona a berendezési tárgyakon kívül 2161 P 30 f betétösszeg, amelyből 1530 pengő egyes kamarai tagoknak nyújtott kölcsön. A jövő évi költségvetési előirányzatot terjeszti elő ezután a jelentés, majd indítványozza, hogy az évi tagsági díjat 50 pengőben állapítsák meg.

A közgyűlés az évi jelentést, az abban foglalt indítványokat, a zárószámadást és költségvetési előirányzatot egyhangúlag elfogadta. Elfogadta azt az elnöki indítványt is, hogy a kamara a Horthy Miklósné féle segélyakció javára 100 pengő hozzájárulást utaljon át.

A közgyűlés tárgysorozatának végső pontja volt a kamarai választások megejtése, ennek rendjén elnökké megválasztották újból *Pottyondy Béla* dr. szombathelyi, kamarai rendes tagokká *Hanny Tódor* dr. győri, *Halik Miksa* dr. kőszegi, *Konkoly-Thege*

Sándor dr. pápai, *Telman* Sándor dr. zalaegerszegi, póttagokká *Magyary* Ferenc dr. vasvári és *Zimmermann* Artur dr. körmendi kir. közjegyzőket.

Széljegyzetek két cikkhez.

(drkz) Közlönyünk színvonalát emeli úgy Balogh Jánosnak: „Nemzetközi vonatkozású ingó vagyon“ című tanulmánya, mint Hirkó Boldizsárnak erre válaszképen közzétett „Jogok, mint hagyatéki vagyontárgyak“ feliratú értekezése. Balogh a hagyatéki eljárás alá vonható követeléseket a teljesítési hely szerint osztályozni szükségesnek tartja és ennek indokait is előadja a megoldandó s csak a teljesítési hely megállapítása útján megoldható kérdések sorozatának felvetésével és ahhoz a következtetéshez jut, hogy fizikailag ott van a pénzzel lerovandó tartozás — követelés — ahol az teljesítendő: s itt kell ezt a jogot hagyatéki eljárás alá vonni. Hirkó szerint a követelés a hitelező — örökhagyó — vagyoni jogi személyiségéhez tartozik s ennek helye állapítja meg a — fizikailag egyáltalában nem létező — vagyoni jogok helyét és így a hitelező, a jogosult, utolsó rendes lakhelye szerint igazodó illetékesség dönti el azt, hogy a követelések hol vonandók az örökösödési eljárás alá, nempedig a teljesítési hely, mely az örökösödési eljárás szempontjából közömbös.

A vita eldöntésének könnyebbé tételét akarjuk előmozdítani az alábbi megjegyzésekkel, melyek a követeléseknek a vagyontárgyak hová való besorozásának jelentőségével s a tartozások teljesítési helyének domináns jelentőségével foglalkoznak.

Az örökösödési eljárás célja a meghalt ember vagyonára törvény, vagy ügyleti intézkedés alapján megszerzett jogoknak tanúsítása. Vagyon (hagyaték) az örökhagyó olyan jogainak és kötelezettségeinek összessége, melyeknek vagyoni érdekük (cselekvő vagyon) illetőleg vagyoni tárgyuk (szenvető vagyon). A cselekvő vagyon az egyes vagyontárgyakból áll, ezek a dolgok, a jogok és a jogi helyzetek. A dolgokat jogilag természeti minőségük szerint ingókra, vagy ingatlanokra osztjuk. A jogokat az ingók csoportjába osztjuk be. Ez a beosztás egyszersmint megállapítja, hogy a jogok, mint hagyatéki vagyontárgyak ott „vonatnak“ hagyatéki eljárás alá, ahol azok megszerzését jogi hatállyal tanúsítani lehet. Ha a tanúsításnak nincs jogi hatása, a követelés az örökösnek nem adható át, akkor valójában közömbös,

hogy mi gátolja az átadást. Közömbös az, hogy a tartozás külföldön *teljesítendő*, tehát a követelési jog — hagyatéki vagyontárgy — külföldön van, vagy az, hogy a külföldi állam felségjogát csorbitja idegen állami hatóság határozatának végrehajtása, vagy végül, hogy az idegen állam viszonzosság hiányára hivatkozik. A külföldön érvényesíthető jog háramlásának belföldi tanusítása jogi eredménytelenségénél fogva céltalan s ezért a közjegyző ilyen jog háramlását (viszonzosság hiányában) éppen úgy nem fogja tanusítani, amint nem tanusítja a külföldön levő ingatlanokra vonatkozó háramlásokat sem s ha ez a tétel helyes, akkor közömbös annak a vitának sikere is, hogy a vagyoni jogi személyiség központja hol van, ilyen követelést — jogot — átadni s éppen ezért hagyatéki eljárás „alá vonni“ sem lehet. Talán arról lehetne szó, hogy a külföldön teljesítendő követelés bizonyos eredmények kialakításának érdekében leltározható belföldön, de a kétszeri — belés külföldi — illetékezés elkerülése végett a hagyatéki kimutatás szenvedő állapotába is be kell állítani ezt a jogot, mint belföldön behajthatatlant.

De — szerintünk — az örökösödési eljárás juris-dikcionális szabálya, melyhez a contrario következtetés útján jutunk, hogy belföldi örökösödésnek külföldön teljesítendő követelésére (arra való tekintet nélkül, hogy a kötelezett belföldi, vagy külföldi) vonatkozó háramlást belföldi közjegyző nem tanusíthat, a hazai bíróság ilyen követelésből álló hagyatékot, vagy a hagyatékban ily követelésekből álló részét át nem adhatja.

A teljesítési helyhez a kötelmi jogi következményeken kívül más következmények is fűződnek, melyek közül minket a nemzetközi magánjogban alkalmazandó az a jogszabály érdekel, mely szerint a relativ vagyoni jogok joghatását — ha a kötelelem (ingó vagyon) külföldi viszonylatú — azon törvény alapján kell megítélni, melyet az adós és hitelező hallgatólagosan, vagy kifejezetten megállapítottak (*lex pro voluntate*), ha pedig ilyen megállapodás nincs, a kötelelem joghatása tekintetében, vagy az ügylet létrejötté helyének (*lex loci negotii*) vagy a teljesítés helyének (*lex loci solutionis*) törvénye irányadó. Ez a joghatás a teljesítés módja, a fizetendő pénznem, a megszűnés módja, a valorizáció, a devalorizáció stb. s miért fontos ez a belföldi közjegyzőnek? Mert csak úgy tudja megállapítani a hagyaték állagát és tanusítani annak háramlását, ha a hagyatéki vagyontárgyakat képező jogok, követelések, értéke megállapítható, mely lényeges az örökösödés nagysága, a kötelelés rész összege, ennek terjedelme, az örök-

részbe való betudás, előre kapott értékek, az örökösödés tartozásaiért való felelősség stb. szempontjából.

Vannak követelések, melyek átértékelhetők, de az átértékelés mértékét annak az országnak a joga irányítja, amelynek területén a pénztartozás *teljesítendő*, (K. 1032/1927.) a devalorizáció alkalmazhatósága tekintetében is a *teljesítési hely* az irányadó. (K. 3225./1926.) vagyis a teljesítési hely megállapítása, annak preponderáló súlyánál fogva szükséges a hagyatéki vagyontárgyak tekintetében is. Csak utalunk a békeszerződés 231. cikkére, mely a magyar honosok javára a volt ellenséges államok polgáraival szemben, (akik lehetnek volt magyar állampolgárok is) fennálló követeléseket a magyar jóvátétel céljára fenntartotta, melyeknél tehát a teljesítési hely ugyancsak fontos körülmény s azzá válik, ha ily követelés hagyatéki vagyontárgy.

A magyar földbirtokosoknak „optans“ követelése a hágai pénzügyi egyezmény ratifikálása óta nem az utódállamokkal szemben, hanem az ezek helyébe lépő „Agrár alap“ ellen állanak fenn, amely alap helyett a „Nemzetközi Fizetések Bankja“ teljesít és pedig Baselben svájci valutában, melyet a Magyar Nemzeti Bank vált be magyar pengőre a devizaforgalmat korlátozó rendeletek alapján. E követelések érvényesítésénél a magyar állam nem szerepel peres ügyfélként s így szuverenitása önkéntes korlátozásáról nem lehet szó s e követelések belföldi leltározása és átadása a háramlás tekintetében a magyar birói jurisdikció alá vonása a békeszerződés és a párizsi s hágai nemzetközi pénzügyi egyezmények különleges rendelkezései folytán történik.

Az eszmei javakra fennálló absolut jogok (szerzői, szabadalmi, védjegy jog) is juthatnak nemzetközi viszonylatba (ha a mű külföldön jelenik meg, a jogsértés külföldön történt) s e jogok háramlásának tanusítását a magyar közjegyző részben az e tekintetben majdnem minden kultúrállammal fennálló viszonzosság alapján, részben pedig azért eszközölheti, mert itt absolut jogról van szó, melynek alanyát a védelem szempontjából feltétlenül meg kell állapítani.

Végső következtetésünk tehát az, hogy az örökösödést esetleg megillető külföldi viszonylatú követelések — minden további vizsgálat nélkül és feltétlenül — nem vonhatók belföldi örökösödési eljárás alá s a követelések teljesítési helyének megállapítása úgy az illetékesség, mint az öröklés joghatásai szempontjából fontos körülmény.

Közlemények.

Változások a legmagasabb bírói állásokban. *Osvald* István a magyar királyi Kúria elnöke és *Degré* Miklós a budapesti királyi ítélőtábla elnöke október hó 31. napjával nyugalomba vonultak. A magyar bírói szervezet éléről, a legmagasabb bírói pozíciókból távozott el a magyar igazságszolgáltatásnak ez a két, hosszú évtizedeken át puritán becsületességű, nagy tudású, erős judiciummal megáldott, mindvégig nagy, értékes munkásságot kifejtett, hűséges munkása és vezére. Az élet parancsa kérérelhetetlen. A magas őrhelyekről távozniok kell azoknak a vezetőknek is, akik egyébként munkabírásuk teljességével rendelkeznek. A magyar jogászság, ennek sorában a magyar közjegyzői kar is sajnálattal vesz tudomást ennek a két, kimagasló egyéniségét önzetlen készséggel és kiváló eredményekkel az ország igazságügye szolgálatába állított bírónak távozásáról, akik közül *Osvald* István Magyar Jogászegylet elnöki székében, *Degré* Miklós pedig mint a bírói és ügyvédi vizsgáló bizottság vezetője szintén általános elismerésre méltóan fejtettek ki érdemes tevékenységet.

Osvald István a kúriai elnöki székből való távozása alkalmából a következő búcsúlevelet intézte *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnökéhez: „A magyar kir. igazságügyminiszter úr az 1937. évi október hó 14. napján kelt átiratában foglalt rendelkezésével engem a 70. életévem betöltése folytán saját kérelmemre nyugalomba helyezett és a magyar kir. Kúria elnöki állásától az 1937. évi október hó végével felmentett. Amidőn a magyar kir. Kúria vezetésétől megválok, indítatva érzem magam arra, hogy Méltóságodnak és a böles vezetése alatt álló Kamarának őszinte köszönetemet fejezzem ki azért a támogatásért, amelyben az igazságszolgáltatás színvonalának fejlesztésére, a jogegység biztosítására és a bírói tekintély megóvására irányuló törekvéseimben engem támogatni méltóztatott. Fogadja Méltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását. Dr. *Osvald* István.“ A búcsúlevélre *Lázár* Ferenc dr. a következőkben válaszolt: „A budapesti kir. közjegyzői kamara őszinte szomorúsággal értesült arról, hogy Nagyméltóságod a m. kir. Kúria elnöki székéből az idők múlása folytán távozni méltóztatott. Amidőn kamarám ezt a változhatatlan tényt igaz sajnálattal veszi tudomásul, engedje meg Nagyméltóságod, hogy kiváló

működésének és nagyon tisztelt és szeretett személyének kedves emlékét hosszú időkön keresztül őrizzük és kérem Nagyméltóságodat, hogy Kamaránkat és a közjegyzői intézményt mint eddig, úgy a jövőben is nagybecsű jóakaratában megtartani kegyeskedjék. Igaz nagyrabecsüléssel Nagyméltóságodnak őszinte régi tisztelője Dr. *Lázár* Ferenc, felsőházi tag, kamarai elnök.“

Degré Miklós ugyancsak meglehangú levélben búcsúzott a budapesti kamarától. A levél szövege a következő: „Az igazságügyminiszter úrnak folyó évi október hó 14. napján 17475/1937. I. M. szám alatt kelt rendeletével nyugalomba helyeztetvén, a kir. ítélőtáblán viselt elnöki állásomtól folyó hó 31. napjával megválok. Midőn erről a tekintetes kir. közjegyzői Kamarát tisztelettel értesítem, méltóztassék megengedni, hogy kifejezést adjak mélyen átértett hálás köszönetemnek azért az odaadó támogatásért, amelynek a kir. közjegyzői kar az elmúlt esztendő során engem, a vezetésemre bízott kir. ítélőtáblát és a felügyeletem alatt álló bíróságokat az igazságszolgáltatás nemes céljai megvalósításának érdekében részesíteni kegyes volt. Budapest, 1937. évi október hó 23. napján. Dr. *Degré*.“ *Lázár* Ferenc dr. kamarai elnök erre adott válaszát az alábbiakban közöljük: „A budapesti kir. közjegyzői kamara őszinte sajnálattal értesült Nagyméltóságodnak a budapesti kir. ítélőtábla elnöki székétől az idők múlása folytán történt megválásáról s amidőn ezt a változhatatlan tényt kénytelenek vagyunk tudomásul venni, arra kérem Nagyméltóságodat, méltóztassék megengedni, hogy kiváló működésének és szeretetreméltó nagyon tisztelt egyéniségének emlékét továbbra is változhatatlan melegséggel őrizhessük s hogy kamaránkat és intézményünket továbbra is nagybecsű jóindulatában megtartani kegyeskedjék. Fogadja Nagyméltóságod igaz tiszteletem és nagyrabecsülésem kifejezését. Dr. *Lázár* Ferenc, felsőházi tag, kamarai elnök.“

Az ekként megüresedett legmagasabb bírói pozíciók betöltéseként a kormányzó a Kúria elnökévé *Törekky* Géza dr. m. kir. titkos tanácsost, a Kúria másodelnökét, a Kúria másodelnökévé *Hutás* József kúriai tanácselnököt, a budapesti kir. ítélőtábla elnökévé pedig *Láng-Miticzky* Ernő dr. szegedi táblai elnököt nevezte ki. A Kúria új elnökéhez és másodelnökéhez *Lázár* Ferenc dr., a budapesti közjegyzői kamara nevében az alábbi üdvözlő iratokat intézte: „Nagyméltóságú elnök úr! Engedje meg, hogy a magyar királyi Kúria elnökévé történt kinevezése alkalmával úgy a magam részéről, mint az elnökletem alatt álló budapesti kir. közjegyzői kamara nevében is a legmelegebb üdvözlőnként és

legőszintébb szerencsekívánatainkat tolmácsolhassam. Nagyméltóságodnak jogászi tapasztalatokban gazdag kiváló működése és nemes erkölcsi életfelfogása megnyugtató garancia a magyar jogászság számára, mely a Kúria elnökében mindig a magyar jogászság vezérét óhajtja tisztelni. A budapesti kir. közjegyzői kamara, amidőn Excellenciádat magas tisztében igaz örömmel üdvözlö, általam arra kéri, hogy a kir. közjegyzői intézményt mint eddig, úgy a jövőben is nagybecsű jóindulatában megtartani kegyes legyen. Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletem őszinte nyilvánítását. Régi igaz tisztelője: Dr. Lázár Ferenc, felsőházi tag, kamarai elnök. „Méltóságos uram! Engedje meg, hogy a magyar királyi Kúria másodelnökévé történt kinevezése alkalmával a budapesti kir. közjegyzői kamara igaz örömmel küldött legőszintébb szerencsekívánataimat tolmácsolhassam. Méltóságodnak jogászi tapasztalatokban rendkívül gazdag hosszú bírói működése, ismert jeles judiciuma és nemes életfelfogása, nagy biztatást jelent a magyar jogászság és a jogkereső közönség számára. Amidőn Méltóságodnak magas tisztében működéséhez további sok sikert kívánunk és arra a jó Isten áldását kérjük, arra kérem Méltóságodat, hogy a kir. közjegyzői intézményt nagybecsű jóakaratóban megtartani legyen kegyes. Kiváló nagyrabecsülésem őszinte kifejezésével vagyok Méltóságodnak tisztelő híve Dr. Lázár Ferenc, felsőházi tag, kamarai elnök.“

Az üdvözlő iratra Tőrek Gyéza dr. az alábbi választ küldte: „Méltóságos elnök úr! A m. kir. Kúria elnökévé történt kinevezésem alkalmából kifejezett fölöttébb megtisztelő szíves jókívánságokat mind Méltóságodnak, mind pedig a bölcs vezetése alatt álló Budapesti Kir. Közjegyzői Kamarának hálásan köszönöm. Őszinte nagyrabecsülésem nyilvánításával vagyok Méltóságod igaz híve, Budapest, 1937. november 11. Dr. Tőrek Gyéza.“ Hutás József kúriai másodelnök az üdvözlő iratra hasonló tartalmú köszönő választ küldött.

Kitüntetések. Magyarország kormányzója *Berczelly Jenő* dr. igazságügyi államtitkárnak és *Vladár Gábor* dr. az igazságügyminisztériumba beosztott kúriai tanácselnöknek a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemeik elismeréséül a magyar királyi titkos tanácsosi címet adományozta. A magyar igazságügynek két előkelő pozíciót betöltő kiváló munkását részesítette a kormányzó kegy a legmagasabb elismerésben. Mindketten résztvettek közjegyzői vonatkozású ügyek legmagasabb irányításában is, amely alkalmakkor mindenkor tanúbizonyságot tettek arról, hogy

a közjegyzői intézményt egy modern jogállam nélkülözhetetlen jogszolgáltatási szervének tekintik s hogy a közjegyzői kar kebelében felmerülő ügyeket mindenkor megértő és jóindulatú rokonszenvvel kísérik. Erre való különös tekintettel is legmagasabb kiüntetésükről a magyar közjegyzői kar is örömmel vett tudomást.

Kinevezés, áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Tóth Lajos* dr. szerencsi gyakorló ügyvédet a Polereczky Kálmán elhunytával megüresedett tokaji állásra kir. közjegyzővé nevezte ki. Ugyancsak az igazságügyminiszter *Nyárádi István* dr. a nemrégiben Dombóvárra kinevezett kir. közjegyzőt saját kérelmére a Haviár Gyula dr. elhalálózásával megüresedett szarvasi állásra helyezte át.

Halálozás. *Haviár Gyula* dr. szarvasi kir. közjegyző Szarvason 1937. évi november hó 5. napján életének 78. évében elhunyt. Mint gyakorló ügyvédet 1909-ben nevezték ki Szarvasra kir. közjegyzővé s mintegy három évtizeden át végzett ott becsületes közjegyzői munkát s szerzett közmegebecsülést. Közéleti munkássága elismeréséül a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Elhunytáról a szegedi kir. közjegyzői kamara külön gyászjelentést adott ki, temetésén a kamara testületileg vett részt s a kamara nesztorát Gálffy Ferenc dr. szegedi kir. közjegyző búcsúztatta el, többek között a következő szavakkal: „Sajgó szívvel állunk mi itt, utolsó Istenhozzádot mondva, mielőtt földi tested örök pihenőre tér. De „Non omnis moriar!“ Ugy érezzük, ha földi lényed el is távozik körünkből, lelked itt lebeg közöttünk, az élet nagy küzdelmeiben. A Téged annyira jellemző acélos tenniakarást, kitartó, szívós munkásságot eléggé méltatni nem lehet. Nagy gyászunkban tisztelettel és igaz megebecsüléssel meghajtjuk kegyeletünk zászlóját a Te puritán egyéniséged, a mindhalálíg tartó lelkesmeretes, odaadó munkásságod előtt, amellyel előkelő helyet érdemeltél ki úgy a királyi közjegyzői karban, mint a közéletben egyaránt. Mi, a Te kartásaid ezekkel, a kiváló embereket megebecsülő őszinte mély érzésekkel veszünk búcsút Tőled, aki mintegy 3 évtizeden át mindenki által megebecsülve láttad el közjegyzői tisztedet, halálodig becsülettel kezdedben tartva a közjegyzői tollat, Tőled, aki a szegedi királyi közjegyzői kamarának sok éven át fáradhatatlan választmányi tagja is voltál. Búcsúunk Tőled, kit a fiatal közjegyzői generációnak méltán egyik mintaképpül állíthatunk.“

Új közjegyzői állás rendszeresítése. Az igazságügyminiszter a szikszói kir. járásbíróóság területére Szikszó székhellyel új

kir. közjegyzői állást rendszeresített. Eddig az abaujszántói kir. közjegyző működési köre terjedt ki a szikszói kir. járásbiróság területére is. Az új rendszeresítéssel az abaujszántói kir. közjegyző működési köre csupán az abaujszántói kir. járásbiróság területére korlátozódott. Az állás rendszeresítésekkel szemben elvi álláspontunk változatlanul az, hogy a már — s a háború után elég bőségesen — rendszeresített közjegyzőségek a lecsökkent közjegyzői ügyforgalom mellett már is csupán igen szerény existenciát biztosítanak s így további rendszeresítések indokolatlanok, különösen akkor, amint ez a jelen esetben is történt, hogy két kis területű s elég szegény vidékkel rendelkező járásbiróság területén történik újabb állás rendszeresítés. Enyhíti, de jogszerűnek vélt álláspontunkkal szemben nem menti a rendszeresítés tényét az a körülmény, hogy a rendszeresítést az érdekeltségek a közérdekre hivatkozással kérelmezték. Közérdek ugyanis az is, hogy a közjegyzői állás anyagi bázisa legalább is a szerény igényekhez mértén biztosított legyen.

A különélési tanusítványok díja. Lázár Ferenc dr. a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke az alábbi felhívást bocsátotta ki: „A budapesti kir. törvényszék elnöke arról értesített, hogy a szegényjog alapján kiállított házassági különélési tanusítványok díjszámítása tekintetében a kir. közjegyzők nem folytatnak egységes gyakorlatot, díjaikat gyakran nem számítják fel, ha pedig felszámítják, az összegben eltérés van. Az elengedhetetlenül szükséges egyöntetű eljárás elérése végett felhívom a kamara területén működő kir. közjegyzőket, hogy a törvényszék által megadott szegényjog alapján egyelőre díj fizetése nélkül kiállított házassági különélési tanusítványokon díjaikat 20.60 pengő, (állandó munkadíj 6.50 P, időszerinti díj 7.50 P, jegyzőkönyv írásdíja 1.50 P, tanusítvány 4.50 P, forgalmi adó —.60 P) okvetlenül számítsák fel, egyúttal azoknak megállapítását és a pervesztesnek a megállapított összeg megfizetésére való kötelezését is kérjék.“

Székesfővárosi vagyonátruházási illeték. A belügyminiszter 70283/1937. VI. számú rendeletével jóváhagyta Budapest székesfőváros 125/1937. szám alatt alkotott szabályrendeletét, amelynek 1. §-a szerint a székesfőváros közönségét a székesfőváros területén levő ingatlanok tulajdonjogának átruházása, vagy átszállása esetében városi ingatlan átruházási illeték illeti meg akkor, ha az átruházás, vagy átszállás után az állami ingatlan vagyonátruházási illetéket pénzben kell megfizetni. *Ha az illetéket bé-*

lyegjegyekben kell leróni, vagy ha az ingatlan haszonélvezeti, vagy használati szolgalmát ruházzák át, a székesfőváros közönségét vagyonátruházási illeték meg nem illeti. A 2. § szerint a városi ingatlan vagyonátruházási illetéknek alaki és anyagi jogi, valamint büntetőjogi szabályai az állami ingatlan vagyonátruházási illetékre nézve hatályban levő jogszabályokkal mindenkor azonosak s a városi ingatlan vagyonátruházási illeték mindenkor az állami ingatlan vagyonátruházási illeték sorsát követi. A 3. § szerint a városi ingatlan vagyonátruházási illetéket az állami ingatlan vagyonátruházási illeték kiszabására hivatott hatóság ezzel az illetékekkel együtt szabja ki és szedi be. A 4. § szerint az *illeték az állami ingatlan vagyonátruházási illeték kiszabásának alapját képező érték 2.75 %-a, mindaddig, amíg az óbudai, Boráros-téri állami hidak építési és a Margit-hid kibővítési költségei fedezésére a székesfőváros terhére megállapított hozzájárulási összegek teljesen kiegyenlítve nincsenek, ezt követően pedig ugyanennek az értéknek 1.5 %-a.* Ez a szabályrendelet 1937. évi október hó 20. napján lépett életbe.

A Nemzeti Önállósítási Alappal kapcsolatos illetékmentesség. A 2300/1937. P. M. szám alatt kibocsátott pénzügyminiszteri rendelet szerint a Nemzeti Önállósítási Alapból nyújtott önállósítási kölcsönről kiállított kötelezvény feltétlenül illetékmentes s ugyancsak illetékmentes a kölcsönrel kapcsolatban kiállított minden más okirat, a kölcsön engedélyezése iránt benyújtott folyamodvány, az adósnak a kölcsönre benyújtott minden beadványa, a mellékletekkel együtt, továbbá minden olyan okirat, amelyet a kéréshez mellékelni kell, mindaddig, amíg azt más célra fel nem használják. Kifejezett intézkedés hiányában a kölcsönrel kapcsolatos okiratokon való névaláírás hitelesítést bélyegilleték mentesen eszközölni nem lehet, hasonlóképpen nem a kérvényhez, illetve a kölcsönhöz felhasznált okiratok másolatainak hitelesítését. Itt legfeljebb kiterjesztő magyarázat, illetve analógia útján szó lehet arról, hogy amiként szegénységi bizonyítvány alapján a gyakorlatban a másolatok bélyegmentesen hitelesíttetnek, ez a gyakorlat erre az esetre is kiterjesztessék legalább is addig, amíg a legmagasabb pénzügyi hatóságok ezt nem kifogásolják.

Közjegyzőhelyettes öt évi budapesti gyakorlattal, szerény igényekkel esetleg Budapesthez közelfekvő irodában is elhelyezkedést keres. Cím a kiadóhivatalban.

Kihirdetett törvény.

1937. évi XXIV. t.-c. az 1935. évben Genfben tartott Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet által az öregség, rokkantság, halál esetére szóló biztosításban szerzett jogok fentartására irányuló nemzetközi viszonyosság létesítéséről tervezet alakjában elfogadott nemzetközi egyezmény (48. sz.) becikkelyezéséről.

Rendeletek.

23000/1937. Ip. M. sz. A középítkezési munkák és azokkal kapcsolatos szállítások részletes vállalati feltételei.

134862/1937. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

201000/1937. B. M. sz. Az 1937/38. évi inségjenyhítő tevékenység költségeinek fedezésére szolgáló inségjárulékok.

2300/1937. P. M. sz. A Nemzeti Önállósítási Alap és az önállósítási kölcsönök illetékmentessége.

148820/1937. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogállam. (XXXVI. évfolyam, 7—8. füzet). A kettős füzet bőséges és értékes tartalma a következő: Gallia Béla dr.: A munkaviszony újabb szabályai. Schwartz Tibor dr.: Megjegyzések a 4700/1937. M. E. sz. rendelet 10. §-ához. Kartal Ignác dr.: A látszólagos indokolásról. Zsoldos Benő: Az összbüntetés fiatalokú tettesekkel szemben. Geley István dr.: Balásfalvi Kiss Albert. Picker Ernő dr.: A brit birodalmi sajtószindikátus és a jóhírnév védelme. Kovács Mihály dr.: Japán alkotmányának kiépülése. Szentmiklósi István dr. Az egyenlő elbánás elve az energia törvényben. Földi Dezső dr.: Vádirat tanu ellen. Goldberger Dezső dr. és Szántó Imre dr.: Válság és jog. Schwartz Izidor dr.: Fejezetek a nemzetközi magánjog köréből. A nemzetközi öröklési jog vitás kérdései. Irodalom. Szemle. A legutóbb említett cikkben foglaltak a közjegyzői gyakorlatot is érintvén, megemlítjük, hogy az mindenekelőtt az örökösödési szerződés és az öröklésről való lemondás nemzetközi vonatkozásait tárgyalja. Az örökösödési szerződésre vonatkozóan helyteleníti azt az uralkodó felfogást, mintha az nemzetközi jogi szempontból a végrendelettel azonos elbírálás alá volna vonható. A végrendelet, amint a cikkíró megállapítja, egyoldalú bármikor visszavonható jogügylet, míg az örökösödési szerződés kétoldalú jogügylet, amely csak a szerződő felek kölesönös megállapodásával bontható fel. Ebből következik tehát, hogyha a két szerződő fél különböző államnak honosa, az örökösödési szerződés csak akkor érvényes, ha az mindkét állam törvényei szerint fennáll, alakszerűségi vonatkozásban pedig, ha mindkét állam által követelt alakhi kellékek be nem tarthatók, csak a lex loci actus lehet mérvadó. Ha például az egyik fél osztrák, a másik magyar honos, az örökösödési szerződés Magyarországon csak ak-

kor köthető meg, ha a felek házastársak, vagy jegyesek, mert az osztrák törvény szerint örökösödési szerződést csak házastársak vagy jegyesek köthetnek s ezenfelül a szerződést közjegyző előtt kell megkötni, mert az örökösödési szerződés az osztrák jog szerint házassági szerződés, amely az osztrák jog szerint csak közjegyző előtt köthető jogérvényesen és pedig az ügylet anyagi érvényességének feltételeként. Hasonlóképpen bírálendő el az öröklésről való lemondás is, amely tulajdonképpen az örökhagyó részéről életében a praesumptiv örökössel kötött szerződés. A cikknek második része az u. n. kárpótlási előjogok kérdését tárgyalja szintén nemzetközi jogi vonatkozásokban, hivatkozván a hágai 1928. évi nemzetközi magánjogi konferencia megállapodására, mely szerint nem nyerhetnek alkalmazást a szerződő államok közötti viszonyokban olyan rendelkezések, amelyek valamely állam polgárai javára a területén fekvő vagyponra előjogokat biztosítanak.

Magyar Jogi Szemle. (XVIII. évfolyam 9. szám.) A törvényes zálogjog terjedelme című első cikkben Schuster Rudolf dr. foglalkozik a mezőgazdasági ingatlan haszonbérbeadóját megillető törvényes zálogjoggal. A közjegyzői gyakorlatot is érinti György Ernő dr. Az adós örökösének helyzete fizetéképtelenségi jogi vonatkozásban című cikke, amelyben rámutatva a vonatkozó bírói gyakorlat és az elmélet ingadozásaira, kívánatosnak jelzi a hagyatékokra vonatkozólag is a kényszeregyességi eljárás lefolytatásának lehetőségét biztosítani az 1410/1926. M. E. számú rendelet 1. §-ának jelenleg érvényben levő kizáró rendelkezéseivel szemben. Megjegyzések az egyházi célt szolgáló ingatlanok jogi védelméhez címen Telléry Géza dr., A nemzetközi magánjogi visszautalás címen pedig Arató István dr. írtak még ebbe a számba külön cikkeket. A Szemle rovatban Oswald István és Degré Miklós búcsúztatásáról közölnek tudósítást, majd az új felsőbbbírói kinevezésekről és kitüntetésekéről, a budapesti kamara tisztikari választásáról emlékeznek meg. Az Irodalom rovatban Bozóky Géza dr. Nemzetközi váltójog, Balás P. Elemér dr. Az okozatosság büntetőjogi problematikája, Polner Ödön A király kérdés megoldása című és más újabban megjelent jogi műveket ismertetnek.

Polgári Jog (XIII. évfolyam 9. szám.) Örségváltás című cikkben búcsúztatja e szám a Kúria és a budapesti kir. ítélőtábla nyugalomba vonult kiváló elnökeit Oswald Istvánt és Degré Miklóst. Önálló cikke még ennek a számnak Nagy Dezső „Lemondás az igazgatósági tagságról” című tanulmánya. A Jogalkotás rovatban Pethő Tibor dr. ismerteti azokat az alapelveket, amelyek szerint a német polgári törvénykönyvet a harmadik birodalom új berendezkedésének megfelelően átalakítani akarják. A Joggyakorlat rovatban az újabb felsőbbbírói elvi jelentőségű határozatokat ismertetik s itt közölnek még több kisebb, a bírói gyakorlatban felmerült kérdésekkel foglalkozó cikket. Az Ügyvédség és Jogélet rovatban Szemlélődés címen érdekes cikket hoznak magasabbrendű ügyvédi problémákról. Az Irodalom rovatban végül többek között Kuncz Ödön dr. egyetemi tanár kitűnő művének, a magyar kereskedelmi és váltójognak most megjelent harmadik bővített kiadását ismertetik.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők hivatalos lapja 79. évfolyam 9, 10, 11. számok.) Meghatalmazás telekkönyvi ügyekben címen Goldschmidt Lothar dr., Közjegyzői okirat készítéséhez szükséges meghatal-

mazás tartalma címen Perten Paul dr., A tárgyi és személyi illetékmentesség hatása címen Gobitschka-Wisenhag Walther, Közjegyzők birói megbízottként való működése címen Mitter Jozef dr., Közjegyzői értekezlet előtt címen Musil Rudolf dr., Az 1937. évi második illeték novella címen pedig Grosz Franz dr. írtak a legújabban megjelent három számba külön cikket. Ezek a számok is hoznak felső polgári és közigazgatási birói határozatokat, különböző kari és személyi híreket és könyvszemléket.

Az Ügyvéd. (IX. évfolyam, 10. szám.) Évfordulós miniszterek című első cikkben Lázár Andor és Fabinyi Tihamér öt évi miniszteri működéséről emlékeznek meg. Vermes Ödön dr., Josefovits László dr. és Herskovits Mihály József foglaloznak ebben a számban megjelent cikkekben különböző ügyvédi problémákkal. Az ügyvédtársadalom hírei című rovatban az új ügyvédi rendtartás életbeléptetésével kapcsolatban hoznak az ügyvédi kamarákban megejtett választásokról s több, az ügyvédi karral kapcsolatos eseményekről tudósítást.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők közlönye 17. évfolyam 10. és 11. számok.) A 10. szám vezetőhelyén a csehszlovák köztársaság elhalt elnökét T. G. Masaryk-ot búcsúztatják, majd Hochberger E. dr. cikket közlik a telekkönyvi követelések értékbiztosító záradékáról, a 11. szám cikkeit, A várományi jog címen Daninger Emil dr., Uj törvény a közigazgatási bíróságról címen pedig Oswald Franc dr. írták. Ezekben a számokban találunk még egyesületi híreket, folyóirat szemlét és joggyakorlati részt.

Magyar Törvénykezés. (1937. év 19, 20, 21, 22, 23. számok.) Az árrombolási döntőbizottság szervezete tárgyában 27000/1937. Ip. M. a mező- és erdőgazdasági ingatlanokra vonatkozó árverési hirdetmények közlése tárgyában 30094/1937. I. M., a székesfővárosi vagyonátruházási illetékről szóló szabályrendelet jóváhagyása tárgyában 70283/1937. B. M., a nemzeti önállósítási alap és a kölcsönök illetékmentessége tárgyában 2300/1937. P. M., a védett birtokok rendezésével kapcsolatosan a törlesztéses kölcsönök figyelembevételére tárgyában 6650/1937. M. E. számok alatt kiadott rendeletek szövegét, könnyű tájékozódást nyújtó csoportosításban az újabb birói joggyakorlati esetek nagy sorozatát s végül a Forum és a Szerkesztő postája című rovatok változatos közleményeit hozzák e folyóiratnak legújabban megjelent számai.

Illetékügyi közlöny. (XII. évfolyam, 9. szám) A közigazgatási bíróság 284. számú jogegységi megállapodásával kapcsolatos nehézségekről Demeter János dr., A peres illetékátalány lerovása körül tapasztalható visszaélésekről Glückstahl Andor dr., A kartelilletéki bírságról pedig Perlaky Károly dr. írtak ebbe a számba cikket. A Szerkesztői üzenetek című rovatban többek között a szerkesztőség azt a véleményét nyilvánítja, hogy az utóörökösök az elhalt feleség öröklése után járó öröklési és ingyenes ingatlan vagyonátruházási illetékért személyileg nem felelősek, de mert az illeték a hagyatéki vagyont törvényes zálogjoggal terheli az utóörökösök túrni kötelesek, hogy a kincstár az illetékre nézve magát a hagyatéki ingatlanból kielégítse s hogy az örökösök az illetékeket akkor kötelesek megfizetni, ha a hagyatéki ingatlanokat a hagyatéka átadása előtt eladják.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

142. Az 1876. XVI. t. c. 23. §-a alapján kir. közjegyzőnél letett végrendelet érvényessége. Az I—III. perekben a felperesek felülvizsgálati kérelme alapján a fellebbezési bíróság ítéletének az ezeknek a felpereseknek keresetét elutasító részét megváltoztatja és N. N. örökhagyónak Budapesten, az 1933. évi augusztus 5-én kelt végrendeletét az I. és II. perben a felperesek és az I., II., IV—VII. r. alperesek, továbbá a III. perben a felperesek és az I—XVI. r. alperesek közti jogviszonyban érvénytelennek nyilvánítja és a pert N. A. és N. B. III. perbeli felperesek keresete többi részének elbírálása végett az elsőbírósághoz visszautasítja . . .

Indokolás: N. N. örökhagyónak utolsó végrendelete nem sajátkezű irásának befejezésével, hanem végrendeleti tanuk alkalmazása folytán a tanuk aláírásával tekintendő befejezettnek, ennek megfelelően a végrendelet kelte 1933. augusztus 5-ike és nem 1933. július 11.

Végrendelet megtámadására csak az jogosított, aki a végrendelet érvénytelenítése esetén a végrendelező vagyonából részesedik, akinek tehát a végrendelet érvénytelenítése érdekében áll.

N. C. IV. perbeni felperes az örökhagyónak több végrendelete közül csak az utolsó, Budapesten 1933. aug. 5-én kelt végrendeletét támadta meg és e mellett a fellebbezési tárgyaláson azt is bejelentette, hogy öröklési igényt csak a budapesti X-úti ingatlanra támaszt.

Az örökhagyó azonban az 1933. augusztus 5-én kelt végrendeleten felül egy Budapesten 1927. évi augusztus hó 9-én kelt végrendeletet is alkotott, amely végrendeletben az irányadó tényállás szerint az x-úti ingatlant ismét másoknak és nem a IV. perbeli

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, „Magyar Jogi Szemle“, „Magyar Törvénykezés“ című szaklapok, a vidéken székelő bíróságok állásfoglalásait pedig a Szegeden megjelenő „Jog“ című szaklap közlései alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

felperesnek hagyta. Ennek következtében N. C. felperes az örökhagyó 1933. évi végrendeletének érvénytelenítése esetén sem jut több joghoz, mint a végrendelet érvényben maradása esetén, mert peresített törvényes öröklési igényének az 1933. évi végrendeleten felül az 1927. évi végrendelet is útjában áll, amely 1927. évi végrendelet mindaddig, míg érvénytelenítve nincs, az 1933. évi végrendelet érvénytelensége esetén hatályosul. Mivel ezek szerint az 1933. évi végrendelet érvénytelenítése egymagában az ő öröklési jogosultságán nem változtat s így egyedül ennek a végrendeletnek érvényessége kérdésében érdekeltnek nem tekinthető, a fellebbezési bíróság a IV. perbeli felperest helyesen utasította el kereseti jog hiányában keresetével. A felperesnek az az előadása, hogy az 1927. évi végrendeletet az 1933. évi végrendelet érvénytelenítése után külön keresettel kívánja megtámadni, mert amíg az utóbbi végrendelet érvényes, a korábbi meg nem támadható, — a kereseti jog elbírálásánál, mint a fél akaratától függő jövőbeli lehetőség, bírói döntés alapjául nem szolgálhat.

Az I., II. és III. perben a kir. Kuria a felperesek felülvizsgálati kérelmét alaposnak találta.

Az örökhagyó ugyanis az 1933. évi végrendeletét az 1876. évi XVI. t. c. 23. §-a értelmében megőrzés végett dr. K. S. budapesti kir. közjegyzőnek adta át annak dacára, hogy a nevezett kir. közjegyzőnek a végrendeletben egy — a hagyatéki tárgyaláson 16.000 pengő tőkével és 4000 pengő kamattal számításba vett — követelést hagyományozott, a kir. közjegyző tehát a végrendelet érvényessége kérdésében saját személyében érdekelt. Az érdekeltségen nem változtat az a kérdés, hogy a követelés jelenleg behajtható-e, mert az érdekelttség a végrendelet őrizetbe adásakor fennforgott körülmények alapján, vagyis a közjegyző eljárásának idejére bírálendő el, a perben pedig nincs adat arra, hogy a követelés a végrendelet őrizetbe adásakor értéktelen volt, de arra sem, hogy az jövőben nem lesz behajtható.

Az érdekelttség megállapítása attól is független, hogy maga Dr. K. S. kir. közjegyző a végrendelet tartalmát annak őrizetbe vételekor ismerte-e s így érdekelttségéről tudott-e, mert az 1874. évi XXXV. t. c. 49. §-ának a) pontja nem a magát érdekeltnek tartó, hanem az ügyben egyáltalán személyesen érdekelt közjegyző eljárását tiltja és egyébként is a végrendeletében kedvezményezett közjegyzőnek eljárását már maga az örökhagyó sem vehette igénybe. A fellebbezési bíróság e részben elfoglalt álláspontja tehát téves.

A Dr. K. S. kir. közjegyző által az örökhagyó Budapesten 1933. augusztus 5-én kelt végrendeletének őrizetbe vételéről felvett jegyzőkönyv ezek szerint az 1874. évi XXXV. t. c. 68. §-a értelmében, mint a 49. §. a) pontjának meg nem felelő okirat, közokirat erejével nem bír, — még pedig nemcsak Dr. K. S. kir. közjegyzőre kihatólag, hanem a 68. §. értelmében egészében nem, — ennek következtében a végrendelet őrizetbe vételének nincs meg az 1876. évi XVI. t. c. 23—25. §-aiban megállapított — alaki kelletlenséget pótló — hatálya és a végrendelet csak akkor érvényes, ha a közjegyzői őrizetbe adásra tekintet nélkül megfelel az 1876. évi XVI. t. c. I. fejezetében előírt alaki követelményeknek. Ily követelmény többek közt a törvény 1. §. a) pontja és 3. §-a értelmében az örökhagyó személyazonosságának igazolására képes két tanu közreműködése.

A személyazonosság igazolásához nem szükséges, hogy a tanu a végrendeletet név szerint ismerje, hanem elegendő oly személyi körülményeinek (állás, foglalkozás lakás, rokoni viszony stb.) az ismerete, amelyek alapján személyazonossága aggálytalanul megállapítható.

Az örökhagyó 1933. évi végrendeleténél közreműködött két tanu ellenben az irányadó tényállás szerint az örökhagyót végrendeletkezéséig mindössze egyszer-kétszer látták és vele csak a személyét nem érintő néhány szót váltottak a nélkül, hogy az örökhagyó meglátásakor vagy a szóváltáskor akár névszerint, akár egyébként is tudták volna, hogy ki az, akit látnak és akivel beszélnek. Miután a tanuk az örökhagyó végrendeletkezéséig sem név szerint, sem más személyi adatok alapján nem tudták, hogy ki az örökhagyó, az ő személyazonosságának igazolására sem lehettek képesek és e miatt végrendeleti tanuként nem voltak alkalmazhatók. A tanuk ismeret hiányát Dr. K. S. kir. közjegyzőnek az a ténye sem pótolta, hogy az örökhagyót a tanuknak bemutatta, mert a bemutatás a tanukat csak abba a helyzetbe jutatta, hogy Dr. K. S. kir. közjegyző személyismeretét tanúsíthassák, de önálló, a saját észleleten és meggyőződésen alapuló személyazonosság igazolására a tanuk ezután sem voltak képesek.

Az örökhagyónak 1933. évi végrendelete e miatt az 1876. évi XVI. t. c. I. fejezetében előírt alaki követelményeknek sem felel meg, miért is a kir. Kuria a végrendeletet az ítélet rendelkező része szerint az I—III. perben a felperesek és azok között az al-

peresek közt fennálló jogviszonyban, akikkel szemben a felperesek azt a felülvizsgálati eljárásban kérték, az I. és II. perben részítélet, a III. perben pedig közbenszóló ítélet hozásával érvénytelennek nyilvánította.

Az 1933. évi végrendelet érvénytelensége következtében azonban törvényes öröklés alá az örökhagyó hagyatékának csak az a része esik, amelyikről az örökhagyó az I—II. perbeli felperesek által meg nem támadott, 1927. augusztus 9-én kelt végrendeletében nem rendelkezett, miért is az I. és II. perben a felperesek felülvizsgálati kérelmének annak kimondására irányuló része, hogy az örökhagyó hagyatéka általában törvényes öröklés alá esik, nem teljesíthető.

Igaz ugyan, hogy az örökhagyó az 1933. évi végrendeletében előző végrendelezéseit érvényteleneknek nyilvánította, azonban a végrendelet érvénytelensége annak az említett kijelentést tartalmazó részére is kiterjed.

(K., 1937. szeptember 28. — P. I. 2469/1937.)

143. Az ingatlanok közönséges forgalmában az adásvételi ügylet létrejöttét tanúsító *adásvételi szerződés* hiányát a fennforgó kivételes esetben pótolja az elővásárlást gyakorló m. kir földművelésügyi miniszternek az Országos Földhitelintézethez intézett az az átírata, amely szerint a kérdéses ingatlan kizárólag csak a megnevezett félnek adható el, megjelölve egyúttal a vételár fizetésének módozata is. (Szegedi tsz. P. I. 1654/1936.)

144. *Örökbefogadási szerződés* hatálytalanításával az örökbefogadási jogügylet minden joghatályával, tehát az örökbefogadott ivadékának öröklési jogával együtt elenyészett. (Pécsi tsz. P. I. 1702/1936.)

145. *Kölcsönös és viszonyos közös végrendeletet* érdemtelenség, illetve durva hálátlanság jogcímén bizonyos esetekben a jogutódok is megtámadhatják. (Győri tsz. P. I. 1255/1936.)

146. *Házastársak által közösen harmadik személlyel kötött olyan visszterhes szerződéshez*, amelyben a jogok és kötelezettségek alanya együttesen a két házastárs, nem szükséges közjegyzői okirat még akkor sem, ha a szerzendő jogok és a vállalt kötelezettségek a harmadik személlyel szemben és az egymásközi jogviszonyban nem egyenlően oszlanak is meg. (Szegedi tsz. Pf. 7974/1936.)

147. A házastársak jogosultak a megvásárolt ingatlan tekintetében jogviszonyaikat az eladóval akként rendezni, hogy a fele-

ség kapja a tulajdonjogot, a férj pedig az életfogytig tartó haszonélvezeti jogot. Ilyen esetben *nem szükséges* az, hogy a feleség az életfogytiglani haszonélvezeti jognak a férj javára való telekkönyvi bekebelezhetése végett *közjegyzői okiratban* adjon engedélyt, mert a férj nem a feleség tulajdonjoga alapján, hanem az adásvételi szerződés alapján szerzett életfogytig tartó haszonélvezeti jogot s e tekintetben nem a feleségével, hanem az eladóval kötött megállapodást. (Gyulai tsz. Pf. I. 2006/1937.)

148. *Az egyik vallásról a másik vallásra való áttérést* előidéző ok vallási meggyőződés lehet, ha tehát bárki ilyen okból tér át egyik vallásról a másik vallásra, ez a ténykedése a társadalom erkölcsi felfogásába nem ütközik. Ha azonban az áttérésnek egyedüli és kizárólagos mozgató rugója, anyagi javak megszerzése, az ilyen megállapodás, amely üzleti alapon jött létre, a jóerkölcökbe ütközik, kereseti igény alapjául nem szolgálhat és jogi oldalon nem részesülhet. (Nyiregyházi tsz. Pf. 1162/1937.)

149. A 420. számú elvi határozaton alapuló jogszabály, hogy *ha a bontóperben a bíróság mind a két házastársat vétkesnek nyilvánította, az egymás javára tett ajándékozások hatályban maradnak*, azok hatálytalanítását egyik házastárs sem jogosult kérelmezni. Ez a jogszabály alkalmazást nyer abban az esetben is, ha a házasság felbontása iránt a per még meg nem indult, mivel a házasság felbontása iránt indult perben is megállapítható, hogy az ajándékozó házastárs legalább is annyira vétett a házassági kötelezettség ellen, mint a megajándékozott. (Kalocsai tsz. Pf. 1806/1936.)

150. *A közös háztartás költségeit* s így a közös lakás bérét is elsősorban a férj köteles viselni. A bérért azonban a feleség is felelőssé tehető, ha az a férjen be nem hajtható. (Kalocsai tsz. Pf. 441/1937.)

151. Az *ági vagyonnak* foglalás útján való gyarapodása nem ági, hanem szerzeményi vagyon jellegű. (Balassagyarmati tsz. Pf. 384./1937.)

152. A megbocsátás egy jelentőségű az özvegyi jog megszüntetésére vonatkozó jogról való ingyenes lemondással. A *jogról való lemondás* azonban, ha visszterhes nélkül történik, az 1877. XX. t. c. 113. §-ának utolsó bekezdése értelmében a gyámság, vagy gondnokság alatt állóra nézve még gyámhatósági jóváhagyás esetén sem kötelező. (Szombathelyi tsz. Pf. 3075/1936.)

153. Az ajándékozó haszonélvezetének fenntartása az ajándékozási szerződést visszterhessé nem teszi. Az ajándékozással kapcsolatban átvállalt terheknek pedig az ági vagyon szempontjából csupán az a jelentőségük van, hogy a terhek kifizetésére fordított összeg a szerzemény megítélése alá esik. Ekként az ajándékozás útján a közös elődről hárult ingatlanokat helyesen minősítette a fellebbezési bíróság ági vagyonnak. (K. P. I. 1847/1937.)

154. Az örökös öröklési jogát, amennyiben arról le nem mondott, az elévülési határidőn belül érvényesítheti anélkül, hogy a hagyatéki tárgyaláson e részben jogfenntartással élt volna, miért is nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy az illető örökös a hagyatéki tárgyalásán az egész hagyatéknak a többi örökösök részére való átadása ellen kifejezetten tiltakozott-e. (K. P. I. 1603/1937.)

155. Az örökösök örökhagyó tartozásaiért magával a hagyatékkal felelnek, s csak ha az örökhagyóról rájuk szállott vagyont elidegenítették, vagy ez a vagyon, mint kielégítési alap, már oly okból hiányzik náluk, amelyekért az örökhagyó hitelezőjének felelősek (pl. saját vagyonukba beolvadt, vagy saját tartozásuk miatt zálogjoggal lett megterhelve) akkor az ekként hiányzó vagyon értékének határában belül egyéb végrehajtás alá vonható vagyonukkal is felelősséggel tartoznak. (Bp.T. P. X. 15000/1935.)

156. Ha az elhalt iparos által személyes jogon gyakorolt ipart a túlélő házastársa folytatja, az elhalt házastárs kiskorú leszármazói ha eltartásukat nem az életben maradt házastárstól nyerik, nagykorúságuk elértéig és tartási szükségletük mértékéig az iparüzésből folyó jövedelem megosztását igényelhetik. (K. P. I. 5744/1936.)

157. Az adásvételi szerződés tartalmából megállapítható, hogy a felek olyan tulajdoni korlátozást kívántak létesíteni, hogy a megszerzett ingatlan azt a szerző felet, aki leszármazók nélkül hal meg, csupán haláláig illesse meg s akkor helyébe az átruházó akaratából szerződésre lépjen; élők között kötött ügylet nem pedig halálesetre szóló rendelkezés, mert a halál bekövetkezése csupán idő meghatározás, amikor a tulajdonváltóság a kikötött egyéb feltétel beállta esetén bekövetkezik. Az ilyen tulajdoni korlátozás, amely elidegenítési és terhelési tilalmat foglal magában s ebben a vonatkozásban az utóöröklési joggal egyenlő hatályú, élők közötti ügyletben érvényesen kiköthető. Az a helyzet, hogy a szer-

ződést kötő felek helytelen jogi kifejezést használtak s a tulajdoni korlátozást utóöröklésnek nevezték, a szerződésnek ismertetett kikötését érvénytelenné nem teszi. (K. P. I. 1463/1937.)

158. Valamely jog érvényesítéséről való lemondást kifejezett akaratnyilvánítás nélkül a jogosultnak tényei alapján is meg lehet állapítani, ezeknek a tényeknek azonban olyanoknak kell lenni, hogy azokból a lemondási szándék minden kétséget kizáróan megállapítható legyen. Az a körülmény, hogy az özvegy férje hagyatéknak tárgyalásán a férjnek telekkönyvi tulajdonaként bekebelezett ingatlanokra közszerzeményi igényt nem érvényesíthetett, azokra csupán özvegyi haszonélvezeti jogát tartotta fenn, hogy továbbá örökhagyó kereskedő lévén, özvegye közszerzeményi jogának nyilván tudatában volt, amire vall az is, hogy a hagyatéki tárgyalása alkalmával osztály alá kerültek azok az ingók is, amelyek csupán fele részben voltak a hagyatéki vagyonállagba felvéve; mindezekre tekintettel az özvegy a hagyatéki ingatlanokra vonatkozóan közszerzeményi igényéről lemondottnak tekintendő s ezt a követelést érvényesíteni többé nem is jogosult. (K. P. III. 853/1937.)

159. Nincs olyan jogszabály, mely szerint az örökbefogadási szerződést az igazságügyminiszter nem erősíthetné meg akkor, ha az örökbefogadott gyermeknek házasságon kívül az örökbefogadótól való származása elhallgattatott és az örökbefogadó felesége az örökbefogadásba bele nem egyezett. (K. P. III. 2853/1936.)

160. Az anyagi jogerő azt jelenti, hogy ugyanarra a jogra nézve és ugyanazok a személyek között folyamatba tett későbbi per bírója a korábbi ítélet rendelkezéséhez kötve van és így ez kizárja a már megítélt jognak újból való érvényesítését és az ítéleti rendelkezés ellentétes értelmezését. (K. P. V. 1145/1935.)

161. Az elmebeteg, amennyiben betegsége őt eszének használatától meg nem fosztja, mindaddig, amíg gondnokság alá helyezve nincs, házassági jogi vonatkozásban cselekvőképés s mint ilyen házasságot jogérvényesen köthet. (K. P. III. 4988/1936.)

162. A házasság megkötése előtt sem ideiglenes, sem végleges nőtartási díjról lemondani nem lehet. Ez a kir. Kuria joggyakorlatából kialakult jogszabály, amelynek a kir. Kuria P. III. 5558/1934./12 számú határozatában is kifejezést adott. Ebből következően fellebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy a házass-

felek között a házasságkötés előtt létrejött, közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződésnek az a része, amelyben a feleség az ideiglenes nótartási igényéről lemondott, érvénytelen. (K. P. III. 1504/1937.) (Ezidő szerint a Kuria állandó gyakorlata.)

Telekkönyvi jog és eljárás.

163. Oly tulajdonostársaknál, akiknek részeik nem egyenlők, minden egyest illető s az egészhez való arányban kifejezett rész jegyzendő be, vagyis a tulajdonostársak a telekkönyvekben csak mint az *egész ingatlan osztatlan észmei része, tulajdonosai* szerepelhetnek. A vevők az ingatlanok meghatározott hányadrészét vették meg s erre az illetőségre kérték a tulajdonjog bekebelezését. A szerződés azonban az eladott részt, mint a felsorolt helyrajzi számú ingatlan meghatározott négyszögöl területű részét adta el, amiből következnek, hogy a vevők nem észmei részt, hanem meghatározott négyszögöl területű részt vettek. A tulajdoni arálynak ily módon való meghatározása azonban ellentétben áll a telekkönyvi rendtartással s ily alapon a bekebelezésnek azért sincs helye, mert a térmértékért a telekkönyv nem szavatol. (Bajai tsz. Pkf. 11118/1937.)

164. Az 1927. XXXV. t. c. 74. §-ában irt jogszabály alapján is az ingatlanokra bekebelezés, vagy előjegyzés által *nyilvánkönyvi jog* csak a bejegyzés alapjául szolgáló okiratban megjelölt korlátok között, vagyis csupán az abban biztosított jogviszony keretén belül szerezhető. (Bp. T. XII. 10220/1936.)

165. A telekkönyvi rendtartás 81. §-a szerint ahhoz, hogy valamely okirat alapján bekebelezés történjék, a többek között szükséges az is, hogy abban a *bekebelezés alapjául szolgáló jogügylet* előadassék, illetve a bejegyzés jogcíme megjelöltessék. Abban az esetben pedig, ha a jogügylet az okirat tartalmából megállapítható, nem bír jelentőséggel az, hogy a szerződő felek téves minősítést használtak s ilyen esetben a telekkönyvi hatóság a helyes jogcímnak az okirat tartalmából való megállapítása mellett s arra hivatkozással a bekebelezést elrendeli. (Bp. tsz. 21. Pf. 32229/1937.)

166. A telekkönyvi hatóság a *jelzálogjog törlését* nem teheti függővé attól, hogy a követelés, amelynek biztosításául jelzálogjog be van kebelezve, fennáll-e. (Bp. tsz. 21. Pf. 3106/1937.)

167. A *széljegyzés hiánya*, vagy a széljegyzésnek kezelési

hiba következtében történt keresztülhuzása nem változtat azon a jogszabályon, hogy a telekkönyvi beadványok rangsorozatát kizárólag a beadás időpontja határozza meg. (K. P. I. 6147/1936.)

168. Az *ingatlan forgalom és hitel érdekében a telekkönyvnek biztonságot kell nyújtania* aziránt, hogy az ingatlanon más jogok nem állanak fenn, mint amelyeket a telekkönyv feltüntet, hogy amit a bejegyzés tartalmaz az valóság. Ez a jogvédelem azonban csupán a jóhiszemű telekkönyvi szerzőket illeti meg, akik dologjogaikat jogügylet alapján szerezték s nem terjeszthető ki a rosszhiszemű szerzőkre még ha jogaikat jogügylet alapján szerezték is, továbbá a Kuria állandóan követett gyakorlata szerint azokra a szerzőkre sem, akik végrehajtási uton, tehát nem jogügylettel, hanem egyoldalú fellépéssel szerezték zálogjogaikat, mert az ilyen nyilvánkönyvi jogszerzésnél a hitelező nem hivatkozhatik arra, hogy a hitelt csupán az adós nyilvánkönyvi jogára és az ebben feltalálható anyagi biztosítékre tekintettel nyújtotta. (K. P. V. 686/1937.)

169. Egy telekkönyvi betétben az egyik tulajdonostárs javára bekebelezett illetőség tekintetében feljegyzett *védettséggel* nem akadályozza annak, hogy ugyanazon telekkönyvi betétben irt ingatlanokból ugyanazon tulajdonostárs által később megszerzett jutalékokra vonatkozólag a jelzálogjog bekebeleztesse. (Kecskeméti tsz. Pkf. 1844/1937.)

170. *Berleti és előberleti jog az elidegenítési és terhelési tilalommal terhelt ingatlanra is feljegyezhető.* (Pécsi tsz. Pkf. 650/1937.)

171. Az elajándékozott ingatlanra a szerződésben irt kikötményi jogok biztosítása, illetve az ajándékozási szerződésnek hátlatlanság okából való hatálytalanítására vonatkozó igény biztosítására az *elidegenítési és terhelési tilalom* a 74. számú teljesülési határozatban foglalt rendelkezésekre tekintettel is jogérvényesen feljegyezhető. (Pécsi tsz. Pkf. 1338/1937.)

172. A *keretbiztosítéki jelzálogjognál* a személyes örökösödés útján beálló változás, mivel erre vonatkozólag a jelzálogtörvény 74. §-a tiltó rendeletet nem tartalmaz, a valóságnak megfelelő állapotnak feltüntetését célzó intézkedést tartalmazván, a telekkönyvben feljegyezhető. (Bajai tsz. Pkf. 10979/1937.)

173. *Keretbiztosítéki jelzálogjog* bekebelezésének az 1927. XXXV. t. c. 69. §-ában irt kellékeken felül a jogviszonyban érde-

kelt személyes adós megnevezését is tartalmaznia kell, s az hogy a telekkönyvi tulajdonos és a személyes adós egy személy a hivatkozott rendelkezés figyelmen kívül hagyására indokul nem szolgálhat. (Veszprémi tsz. Pkf. 2787/1936.)

174. *Telekkönyvi ügyekben a felfolyamodásban* előterjesztett, első fokon el nem bírált kérelem, mint önálló telekkönyvi bejegyzésre irányuló kérelem, figyelembe nem vehető. (K. Pk. V. 4234/1936.)

175. *Ranghelyről való lemondás* csak már fennálló, vagy legalább is egyidejűleg bekebelezett jelzálogjog alapján az azzal biztosított hitelező javára történhet meg. Abban az esetben, ha a telekkönyvben csak az a feljegyzés szerepel, hogy az ingatlant a telekkönyvi tulajdonos meghatározott keretben meg akarja terhelni, ranghelyről való lemondásnak helye nincs. (Gyulai tsz. Pkf. 5670/1936.)

176. A hitelezőnek az a kérése, hogy a javára bekebelezett jelzálogjog kitörléséért folyamodik, külön törlési engedély nélkül is kétségtelen alapját képezheti a *jelzálogjog törlésének*. (Szekszárdi tsz. Pkf. 1586/1936.)

177. *Telekkönyvi bekebelezés alapját csak eredeti okiratok, vagy az 1874. XXXIV. t. c. 141. §-a alapján az eredeti okirattal egyenlő joghatállyal bíró, közjegyzői okiratokról készített hiteles kiadványok képezhetik.* Más közjegyző részéről készített okirat hiteles kiadványáról készített és hitelesített másolat miként általában a hiteles másolatok alapján tulajdonjog bekebelezését elrendelni nem lehet. (Sátoraljai helyi tsz. Pkf. 614./1937.)

178. Az a körülmény, hogy a szerződésben az adásvétel tárgya ingatlanok helyrajzi szám szerint feltüntetve nincsenek, ha egyébként az adásvétel tárgya ingatlanok azonossága megállapítható, a *bekebelezési kérelem elutasításának* alapjául nem szolgálhat. (Balassagyarmati tsz. Pkf. 2678/1936.)

179. Az a szerződéses rendelkezés, mely szerint a vagyonátruházást a juttatottaknak örökségi igénye, valamint az átruházó felesége után való közszerzeményi, illetve anyai örökségük teljes és végleges kiegyenlítéseül eszközlik, a *jogcím* megjelölését kimerítően magában foglalja. (Bajai tsz. Pkf. 10589/1937.)

180. A bekebelezett *jelzálogjogos követelésre* harmadik személy javára *végrehajtás* csak ingó módjára foganatosítható s ebben az esetben az aljelzálogjog bekebelezése végett a telek-

könyvi hatóságot a végrehajtási jegyzőkönyv hiteles másolatának áttétele mellett közvetlenül a végrehajtó keresi meg. (Bp. tsz. 21. Pf. 11672/1936.)

Örökösödési eljárás és ezzel kapcsolatos közjegyzői díjkérdések.

181. Az 1894. XVI. t. c. 81. §-a alapján, ha a hagyatéki eljárás rendjén az *özvegyi jog terjedelme* vitássá válik, az a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg telekkönyvileg biztosítandó. Ez a biztosítás azonban csak olyan mértékig terjedhet, amilyen mértékben az özvegyet a törvény erejénél fogva özvegyi jog illeti meg, tehát nem feltétlenül az egész hagyatékra. Az özvegy örökhagyónak második felesége s maga az örökhagyó nyugalmazott Máv. pályaoőr lévén, az 1840. XVIII. t. c. 18. §-a alapján az özvegyet özvegyi eltartás címén egy gyermek rész illeti meg. Örökhagyó után négy gyermek maradt, s így a bíróság a törvény szerint a hagyatékhhoz tartozó ingatlanok 1/5-öd részére rendelte el az özvegyi jog biztosítását. (Bajai tsz. Pkf. 10602/1937.)

182. *Azok, akik az örökrészt, illetve a hagyományt a per megindítása előtt visszautasították, a hagyatékek képviselőjében perbe nem vonhatók.* (K. P. VII. 6153/1936.)

183. Akit az 1894. XVI. t. c. 53. §-a értelmében a hagyatéki tárgyalásra megidézni, vagy annak határnapjáról értesíteni nem kell, *az örökösödési eljárás rendjén érdekelt félnek* s ekként olyanak, akit jogorvoslati jog illetne meg, nem tekinthető. (Kalocsai tsz. Pkf. 6089/1937.)

184. Ha *az öröklésre hivatottak az örökséget visszautasították* s az egy évi határidőn belül a hagyatékra igényt senki sem jelentett, a hagyatékek az államkinestárnak minden újabb tárgyalás szüksége nélkül átadható. (Bajai tsz. Pkf. 10919/1937.)

185. *Közvégrendeletben megnevezett végrendeleti örökös* szemben érdekelteknek csupán örökhagyó köteles részre nem jogosult testvérei tekinthetők. Ilyen esetben azonban az 1894. XVI. t. c. 53. §. 3. bekezdésének megfelelően járt el a kir. közjegyző, amikor a tárgyalást csupán a végrendeleti örökösrel tartotta meg s az oldalági rokonok megidézését és meghallgatását is mellőzte. (Kalocsai tsz. Pkf. 1205/1937.)

186. *A pótorörökösödési eljárás költségeiben, ha az annak tár-*

gyát képező ingóságok hagyatéki jellege vitás, csupán a kérelmet előterjesztő fél marasztalható. (Gyulai tsz. Pkf. II. 2763/1937.)

187. *Az örökösödési eljárásban a kir. közjegyzőt felfolyamodási jog csak annyiban illeti meg, amennyiben a kérdéses határozat a közjegyzői díjakról és költségekről intézkedik.* Ilyen jog tehát a közjegyzőt az örökösödési bizonyítvány kibocsátása érdemi kérdésében meg nem illeti.

Az ingó hagyatéknak az örökösödési bizonyítványba való felvételét az önjogú felek jogosultak mellőzni s ilyen esetben természetesen a *közjegyzői díj megállapításának alapja is csupán az örökösödési bizonyítványban szereplő ingatlan hagyatéki érték lehet.* (Soproni tsz. Pkf. 496/1937.)

188. Annak a kérdésnek eldöntése, hogy örökhagyó *alapítványt-e*, vagy pedig alapot kívánt-e létesíteni, perenkívüli örökösödési eljárásban helyet nem foghat, ez peres eljárásra tartozik. Addig azonban, amíg ez a vita tárgyává tett kérdés elbírálást nem nyert, a hagyatéknak az alapítványnak, mint jogi személynek át nem adható. (Bajai tsz. Pkf. 10033/1937.)

189. Az örökösödési eljárás rendjén az *érdemtelenység* hivatalból figyelembe nem vehető, azt csak a perbiróság állapíthatja meg. (Veszprémi tsz. Pkf. 3063/1936.)

190. *A végrendeleti végrehajtó hatásköre csupán az örökhagyó végső rendelkezései körében mozog, ehhez képest felelőssége is csak az örökösökkel és a hagyományosokkal szemben áll fenn.* Ennek a jogi helyzetnek keretében a végrendeleti végrehajtó saját személyében a hagyatéknak tárgyalásával kapcsolatos közjegyzői díjak tekintetében felelősséggel nem tartozik. (Sátoraljaujhelyi tsz. Pkf. 3315/1936.)

191. Az ellen a végzés ellen, amelyben a hagyatéki bíróság az eljárásra magát illetékesnek mondta ki, *felfolyamodásnak* helye nincs. (Veszprémi tsz. Pkf. 2829/1936.)

192. Az a körülmény, hogy a hagyatéki ingatlanokat az örökhagyó özvegye javára haszonélvezeti jog terheli, nem szolgálhat alapul arra, hogy az ingatlanok forgalmi értéke a *közjegyzői díj* megállapítása szempontjából a leltári érték fele részében állapíttassák meg. (Gyulai tsz. Pkf. I. 6184/1936.)

193. Az olyan ingatlan illetőségek, amelyeknek örökhagyó sem birtokában nem volt, sem pedig azokra a tulajdonjog nevére bekebelezve nem volt, hagyatéknak az összes örökösök egybehang-

zó elismerése alapján sem tekinthetők. Ezek az ingatlan illetőségek az egyik örökös által *előre kapott értékek*, amelyeket a hagyatéki tárgyaláson az örökrészbe be is számítottak, s így a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ának 3. bekezdése alapján ezen ingatlan illetőségek értéke közjegyzői díjszabás alapjául hozzászámítandó. (Gyulai tsz. Pkf. I. 1561/1937.)

194. *A hagyatéki értékeknek kezelésével kapcsolatos kiadások és költségek az örökösödési eljárás rendjén a hagyatéki bíróság által külön megállapítandók.* Ezeket a díjakat és költségeket az az örökös, illetve hagyományos tartozik viselni, aki a letéti értékeket örökrészébe, vagy hagyomány fejében kapja. (Bajai tsz. Pkf. 10217/1936.)

195. Az 50115/1937. B. M. számú rendelet 3. §-a értelmében a *leltározó közeg* az 1. §-ban meghatározott *díjatalányért* köteles a leltár két példányát külön díjazás nélkül elkészíteni, s ha a leltár a gyámhatósággal is közlendő, ennek részére is köteles egy példányt külön díjazás nélkül elkészíteni és elküldeni. (Kalocsai tsz. Pkf. 102/1937.)

196. A *leltározási díjatalányban* bennfoglaltnak kell tekinteni a leltár nyomtatvány, (hagyatéki kimutatás) költségét is, ezt tehát a leltározó közeg külön fel nem számíthatja. (Gyulai tsz. Pkf. 2655/1937.)

197. Az örökösödési eljárás kapcsán felmerült kiadások, így a *leltározás* és a *hagyatéknak tárgyalási költségei is a hagyatéki terhek közé nem sorolhatók*, azok az örökség megszerzésével járó kiadások s mint ilyenek az örökösök személyes tartozásai (Bp. tsz. 21. Pkf. 2952/1936.)

198. A *végrendeleti végrehajtó* ingatlanok szabad kézből leendő eladására s erre vonatkozó szerződés megkötésére kiterjedő jogkört csak úgy nyerhet, ha őt örökhagyó végrendeltében, vagy külön intézkedéssel ingatlanainak fiduciárius tulajdonosává teszi. (K. P. I. 592/1937.)

Illetékjog.

40. A kölcsönös végrendelet kivételével, minden más végrendelet egyoldalú jogügylet, amelynek illetékéért azok felelősek, akiknek javára a végrendeletet kiállították (1942 számú elvi jelentőségű határozat. Közig. bir. 6447/1936 P.)

41. A meghatalmazás illetékéért a kiállító és elfogadó egyetemlegesen felelős. (Közig. bir. 20099/1935. P.)

42. Ingatlanra vonatkozó haszonélvezeti jog gyakorlásának visszteher ellenében való átruházása (átengedése):

1. ha az idegenek részére, vagy a tulajdonosok részére ugyan, de csak időlegesen, magának a haszonélvezeti jognak a feladása, tehát az erről való lemondás nélkül történik, mint bérleti szerződés az illetékdíjjegyzék 20. tételében,

2. ha pedig az átruházás (átengedés) a tulajdonosok részére a haszonélvezeti jog feladása, tehát teljes megszűnése és a haszonélvezetről való lemondás mellett történik, az illetékdíjjegyzék 88. tételének B. 2. pontjában meghatározott,

tehát ezidőszerint az 1. alatti esetben 0.5 százalékos, a 2. alatti esetben pedig 1.5 százalékos illeték és rendkívüli 20 százalékos pótlék alá esik. De nincs helye az illetékdíjjegyzék 78. tételének I. A. n) pontja, illetve az ebben meghatározott illeték alkalmazásának, miért is a 75. számú jogegységi megállapodást hatályon kívül kellett helyezni. (286. számú jogegységi megállapodás.)

43. *Amennyiben a hagyatékot kir. közjegyző tárgyalta, a hagyatéki vagyontárgyaknak a hagyatéki leltárba felvett értékelése ellen támasztott kifogások csak akkor vehetők figyelembe, ha azokat a hagyatéki tárgyaláson terjesztették elő.* (Közig. bir. 1900/1937. P.)

44. Az öröklési illeték a jogorvoslattal nem élt örökösök terhére is helyesbitendő, ha az iratok felülvizsgálata alkalmával megállapítatik, hogy hibás kiszámítás, vagy a törvény helytelen alkalmazása következtében a kincstár kárt szenvedett. (Közig. bir. 4688/1935. P.)

45. Bekebelezett haszonélvezeti jog törlésének engedélyezése — a jogról való lemondás nélkül — nem esik ajándékozási illeték alá. (Közig. bir. 18595/1935. P.)

46. Ha a vagyon átruházásáért ellenértékül az átruházó szülővel szemben teljesítendő tartási kötelezettségnél egyebet nem állapítottak meg a felek, a jogügylet ajándékozásának és nem visszterhes vagyonátruházásnak minősül. (Közig. bir. 19002/1935. P.)

47. Az ingók árveréséről felvett jegyzőkönyvnek bélyegben lerovandó illetékét csak a végrehajtatótól, annak pénzben fizetendő illetékét pedig, egyetemes kötelezettséggel, mind a végrehajtatótól, mind az árverési vevőtől lehet követelni. (1937. számú elvi jelentőségű határozat. Közig. bir. 14860/1936. P.) (L. e. közlöny 2. számában 4. sorszám alatt közölt határozatot is!)

48. A meghatalmazás illetékéért a meghatalmazott — ha a meghatalmazást elfogadja — abban az esetben is felelős, ha a meghatalmazó illetékmentes személy. (1938. számú elvi jelentőségű határozat. Közig. bir. 13669/1935. P.)

49. Ha az örökös a túlterhelt hagyaték átvételével kapcsolatban az örökös tartozásait személyes adósságként nem vállalta el, hanem csak a hagyaték erejéig felel a tartozásokért, az illetékkiszabás alapjául nem lehet a terheknek az összegét venni, hanem az 1920 : XXXIV. t.-c. 96. §-ának (4) bekezdése értelmében az ingatlan vagyonátruházási és okirati illeték

csak az öröklött vagyontárgyaknak a pénzügyi hatóság részéről elfogadott értéke után szabható ki. (Közig. bir. 16675/1935. P.)

50. Az ismétlődő szolgáltatások után kiszabott illetékek arányos törlésének az illetékszabályok 101. § második bekezdése alapján akkor is helye van, ha a szerződés érvényessége időközben — tehát a részbeni teljesítése után is — megszűnik.

Az, hogy az ily szerződések utáni illetékrész a szerződésnek időközben való megszűnése esetében sem törölhető, a királyi közigazgatási bíróság 147. sz. jogegységi megállapodásában kifejezésre juttatott állásponttal egyező gyakorlatából folyólag csak a bizonytalan időre kötött szerződés után a háromévi szolgáltatás összege alapján kiszabott illetékre áll fenn. (Közig. bir. 4789/1937. P.)

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A debreceni és szegedi kamarák közgyűléseiről hozott tudósításokban közöltük teljes részletességgel e kamarák állásfoglalását azzal a felvetődött gondolattal szemben, hogy a magyar közjegyzőség adminisztrációját a jelenlegi öt kamara helyett egy kamara lássa el. Ezekre az állásfoglalásokra vonatkozó szerény reflexióinkat ennek a közlönynek múlt számában szintén közreadtuk. A jelen számban közöljük a szombathelyi kamara közgyűléséről szóló tudósítást, amelynek keretében szintén egész terjedelmében közreadtuk ennek a kamarának állásfoglalását is az egy kamara tervével szemben. Ez az állásfoglalás új indokot nem tartalmaz s így szükségtelennek tartjuk a kérdéshez újabb reflexiókat fűzni annál kevésbé, mert, s ezt ismételtelen is hangsúlyozzuk, a kérdés maga az új közjegyzői rendtartással megvalósítani kívánt kérdésekkel szemben távolról sem olyan nagy jelentőségű, ami ilyen szélesmedrű vitát indokoltá tenne. A kérdés további megvitatását tehát a magunk részéről is megnyugvással bizzuk az illetékes körökre annak a megjegyzésünknek leszögezésével, hogy reflexióinkban igyekeztünk a kérdést lehető tárgyilagossággal kezelni s távolról sem állott szándékunkban a vidéki kamarák s a vidéki közjegyzők komoly munkásságát értékükben egy jottával is alászállítani. Ennek a kis létszámú karnak kebelében minden munkakészség és minden munkaérték harmonikus sorompóba helyezésére mindig különös súlyt helyeztünk és helyezünk. Tehát nem hogy

gáncsolat vetni nem akarunk bármilyen igazságos, jogos és céltudatos megmozdulás elé — ilyent elvégre rólunk, akik elég súlyos munkát minden önző cél nélkül vállaltunk és végzünk s akik legjobb tudásunkat, lelkiismeretességünket állítjuk jelentős időt és nagy fáradságot nem kimélve e munka szolgálatába, feltételezni mégsem lehet; hanem minden komoly és értékes megmozdulást a kiindulási helyre való minden tekintet nélkül igyekeztünk tárgyilagosan elismerő méltatásban részesíteni. Tettük és teszünk ezt, mert törekvéseink és munkásságunknak hitünk szerint becsülettel szolgált célja: a jogszolgáltatás érdekeit minél hatóságosabban megvédelmező és kiszolgáló magyar közjegyzői intézménynek és a közjegyzői karnak üdve és jobb jövője.

Kh. A mi figyelmünket sem kerülték el a legutóbbi közjegyzői kinevezést kommentáló közlemények. Az egyik lap azt írja, hogy az illető a felvidéki magyar jogászi karnak egyik ismert kiválósága, akinek kinevezése széles körökben keltett osztatlan meglepetést. Egy másik lap „Közjegyzőség — kortes ügyvédek jutalma“ elég hangzatos címen egy nyílt levelet közöl, amelyet állítólag nyolc közjegyzőhelyettes küldött be. A nyílt levél szerint a közjegyzői kar sérelmére s a régi és hosszú idő óta soron levő közjegyzőhelyettesek háttérbe szorításával ismét egy gyakorló ügyvéd részesült kinevezésben, aki egyébként közepes képzettségű jogász, aki ellenben mint az egyik politikai pártnak helyi elnöke tevékenyen közreműködött abban, hogy az illető párt jelöltje szerezzék meg a kerület mandátumát. Egyfelől volna tehát az osztatlan meglepetés, másfelől pedig az osztatlan elégedetlenség. A két kommentárral szemben a tárgyilagosságot kereső olvasó részére valóban nehéz a megfelelő véleményalkotás. A mi véleményünk ebben a kérdésben, amely mindenben meg egyezik a közjegyzői kar minden alkalommal kifejezésre juttatott álláspontjával, úgy hisszük, eléggé ismert. Elvi okokból csupán a helyettesek kinevezése tartható helyesnek és kívánatosnak s ezért sürgeti állandóan a közjegyzői kar a kinevezési rendszernek oly irányú törvényes módosítását, hogy a kinevezésnek előfeltétele legyen a kötelező közjegyzői gyakorlat. Ezt az elvi álláspontot hangoztatva minden alkalommal szóvá is tettük a karon kívül álló személyek kinevezését, ami különösen az előző igazságügyminiszterek alatt egyre veszedelmesebb arányokat kezdett ölteni. Ezekkel a veszedelmes arányokkal szemben viszont

tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy a jelenlegi igazságügyminiszter öt évi működése alatt az érdemes és a kinevezésre méltán igényt támasztható helyetteseknek olyan sorozatát juttatta kinevezéshez, hogy az érdemes helyettesek azelőtt fennállott kinevezési reménytelensége úgyszólván a minimumra csökkent. Ezt lojálisan és örvendetesen megállapítva, amíg a kötelező előző közjegyzői gyakorlat törvényes kinevezési előfeltételként előírva nincs, emberileg érthetőnek találjuk, hogy az elég nagyszámú helyettesi kinevezések mellett némelykor a karon kívül álló személyek is kinevezéshez jutnak. Elvi álláspontunk változatlan fenn tartásával a kar és a helyettesek érdekében nem tarthatjuk túlságos mérvű szerencsétlenségnek, ha a helyettesek kinevezése abban az arányban, tempóban és olyan szelekció mellett történik, mint a jelenlegi igazságügyminiszter öt évi működése alatt történt.

B. I. E közlöny legutóbbi számában a fenti jelzéssel közzétett szerkesztői üzenetben magunk is aggályosnak jeleztük azt a közlést, mintha a székesfőváros árvaszékének egyik elnökhelyettese tett volna olyan kijelentést, hogy az egyik szülő örökséget visszautasító nyilatkozata következtében kiskorú gyermekének nem lenne a hagyatéki ügyben érdekeltsége. Az ügyet behatóbb nyomozás tárgyává téve, készséggel állapítjuk meg, hogy ilyen nyilatkozatot sem az árvaszék elnöke, sem elnökhelyettesei, akiknek magánjogi képzettsége s megfelelő gyakorlati készültsége tekintetében módunkban állott meggyőződést szereznünk, valójában nem tettek. A nem helyes informálás megtörtént ugyan, azonban — információnk szerint — az árvaszéki fogalmazó személyzetnek egyik nem önálló működési körrel felruházott tagja részéről s az ő részéről is a nem jogászi formában közölt tényállás alapján.

Sz. K. Más oldalról is hangoztatott kívánságnak megfelelően a kir. közjegyzők és jelöltek névjegyzékét az 1938. évi 1. szám mellékleteként 1937. év végén fennállott állapotnak megfelelően közzé fogjuk tenni. Már ezúton is felkérjük a kir. közjegyzői kamarákat, hogy a beküldendő megkeresésünknek megfelelően a szükséges adatokat a lehető pontossággal és idejében rendelkezésünkre bocsátani szíveskedjenek, hogy a jegyzék minden tekintetben pontos és kifogástalan legyen.

G. S. dr. A hitbizományi leltározás 1928-ban, amikor a várományos lemondott, azért nem történt meg, mert az 1069/1869. I. M. számú rendelet lemondás esetén való jogutódlásnál a leltá-

rozást kötelezően elő nem írta. Az új hitbizományi törvény, az 1936. XVI. t. c. 56. §-a s az ennek hatálybalépése tárgyában kibocsátott 44000/1936. I. M. számú rendelet már általánosságban szól az utódlás megnyiltáról s külön felemlíti az elhalálozás mellett a lemondást, vagy a birtoklási jognak egyébként való megszűnését s mindezekben az esetekben kötelezővé teszi a leltár elkészítését. Bár az 1928-ban történt lemondás azzal a felbontó feltétellel történt, hogy az hatálytalanná válik, ha a lemondónak ivadékai születnek s bár a lemondó várományos részére a haszonélvezeti jog is fenntartatott: kétségtelen, hogy a lemondás hatálya 1928-ban állott be s így a leltározás nézőpontjából közömbös, hogy a várományos halála s ennek következtében a lemondás feltétlensége és a haszonélvezet megszűnte csak az új törvény hatályossága alatt következett be. A leltározásnak most, a várományos halála után való elrendelése azonban véleményünk szerint jogszabálysértő nem lehet, mert 1928-ban tényleg nem készült hitbizományi leltár, mert továbbá, ha nem is a jogi, de a tényleges birtoklás most szűnt meg s mert végül a leltározás elrendelésére a pénzügyi hatóság is terjesztett elő kérelmet.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.